

Mestringsteknologi – barn og unge med sammensatte behov

Eli Ringseth, prosjektleder.

Rapporten er en oppsummering av arbeidet i prosjektet Mestringsteknologi – barn og unge med sammensatte behov, i perioden mars 2016 - mars 2018. Prosjektets aktiviteter har hovedsakelig vært gjennomført i Steinkjer kommune.

Kommunene Inderøy, Snåsa og Verran har deltatt i styringsgruppemøtene.

Definisjon Velferdsteknologi:

Med velferdsteknologi menes først og fremst teknologisk assistanse som bidrar til økt trygghet, sikkerhet, sosial deltagelse, mobilitet og fysisk og kulturell aktivitet, og styrker den enkeltes evne til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom og sosial, psykisk eller fysisk nedsatt funksjonsevne.

Velferdsteknologi kan også fungere som teknologisk støtte til pårørende og ellers bidra til å forbedre tilgjengelighet, ressursutnyttelse og kvalitet på tjenestetilbudet.

Velferdsteknologiske løsninger kan i mange tilfeller forebygge behov for tjenester eller innleggelse i institusjon. (NOU 2011:11 Innovasjon i omsorg)(1)

Tusen takk til Wilde, 6,5 år som har bidratt med tegninger til rapporten.

Innhold:

Sammendrag	4
1.0 Bakgrunn for prosjektet	4
1.1. Omfang og avgrensning	5
2.0 Organisering	6
2.1 Prosjektorganisering	6
2.2 Forankring Prosjektet er forankret både administrativt og politisk.	7
2.2.1 Samarbeid med Inn-Trøndelags kommunene	7
3.0 Mål og satsningsområder	8
4.0 Aktiviteter og tiltak	9
4.1 Oppstart av prosjektarbeidet	9
4.1.1 Etablering av prosjektgruppe	9
4.2 Utvelging av deltagere til prosjektet	9
4.3 Tid og struktur	10
4.4 Teknologi som er prøvd ut	11
4.4.1 MEMOplanner	11
4.4.2 MEMOdayplanner	11
4.4.3 MemoAssist	12
4.4.4 Mobilize Me	12
4.4.5 Timestokken	12
4.4.6 Widgit Go	13
4.4.7 Handi S7	13
4.4.8 Cadex klokke	14
4.3.10 GPS såle	14
4.4.12 Spyl-tørk toalett	15
4.4.13 AV1 robot	15
4.4.14 Andre løsninger for å følge undervisning	15
4.4.15 Pilly medisindispenser	16
4.4.16 Digital kontaktbok	16
	17
4.5 Deltagere i prosjektet	18
4.5.1 Knut	18

4.5.2 Johan.....	20
4.5.3 Petter.....	22
4.5.4 Ola.....	26
4.5.5 Kristian.....	29
4.5.6 Frode.....	30
4.5.7 Lise.....	32
4.5.8 Andre brukere som prosjektet har hatt kontakt med for kartlegging og veiledning.....	34
4.5.8.5 Uttesting av Apple watch.....	37
4.5.8.6 Elev 10 år.....	37
4.6 Dokumentasjon.....	39
4.7 Hospitering- og utprøvningsarena.....	39
4.7.1 Mestringsteknologi i Avlastning barn og unge.....	40
4.8 Presentasjon av prosjektet, erfaringsdeling.....	42
4.8.1 Fagdag om mestringsteknologi.....	43
4.8.2 Temakveld for foreldre/foresatte.....	43
4.9 Deltagelse på kurs og fagdager, møter for kunnskaps økning.....	44
4.10 Kartleggingsverktøy.....	44
4.11 Trøndelag Forskning og Utvikling – TFoU.....	45
5.0 Oppsummering/evaluering.....	45
6.0 Referanser.....	48
7.0 Vedlegg.....	48

Mestringsteknologi – barn og unge med sammensatte behov

1.0 Bakgrunn for prosjektet

Steinkjer kommune hadde prosjektet "Velferdsteknologisk laboratorium 2012-2015" - med fokus på kunnskapsutvikling og spredning av velferdsteknologiske løsninger i kommunen og regionen. Dette prosjektet var i hovedsak rettet mot voksne og eldre med bakgrunn i sentrale føringer som kom i denne perioden.

Erfaringene fra prosjektet pekte bl.a. på organisatoriske og prosessuelle utfordringer i forhold til å implementere velferdsteknologi, både når det gjelder kunnskapsoverføring, spredning av informasjon, behovskartlegging, oppfølging og atferdsendring blant brukere, pårørende og ulike fagpersoner. De samme utfordringene gjelder ikke minst for ungdom og unge voksne. I overgangen fra barn til voksen er det store forskjeller i rettigheter både for enkeltindividet og institusjoner.

I prosjektet «Velferdsteknologisk laboratorium» ble det prøvd ut mange ulike eksisterende teknologiske løsninger, og gjort ulike erfaringer. Disse erfaringene er det viktig å videreføre og videreutvikle.

I Steinkjer kommune har man i de senere år sett en klar utvikling på at ungdommer med sammensatte behov i mye større grad enn tidligere flytter hjemmefra og inn i egen bolig. Det i samme alder som andre ungdommer gjør. Flere ønsker i større grad enn tidligere å klare seg selv og "ha et privat liv". Velferdsteknologi kan være med å gi barn og unge muligheter til økt mestring, trygget, selvstendighet og aktivt liv. Disse mulighetene ønsket Steinkjer kommune å se nærmere på i dette prosjektet.

Sammendrag

Prosjektet har fulgt 7 ungdommer som ved prosjektstart var i alderen 13 – 18 år, og deres familier i 2 år. De har alle prøvd ut mestringsteknologi, og målet er å ta i bruk dette på alle arenaer; hjem, skole og avlastning. Alle arenaer skal ha fokus på barn og unges behov gjennom hele døgnet. Mestringsteknologi som tas i bruk skal gi økt mestring og selvstendighet, og skal følge ungdommen når han/hun flytter i egen bolig.

Prosjektets arbeid har gitt økt fokus på kartlegging og oppfølging av kognitive problemer.

Kunnskap og erfaringer gjort i prosjektperioden deles med andre kommuner. Avlastning barn og unge tilrettelegges som en utprøvings- og hospiteringsarena.

1.1. Omfang og avgrensning

Ved søknad om projektskjønn, Fylkesmann i Nord Trøndelag, ble det ved første søknad for 2016 søkt til prosjektet «Velferdsteknologi – barn og unge med sammensatte behov». Ved videreføring av prosjektet i 2017, hvor det ved ny søknad om projektskjønn ble tildelt midler for 2017, ble velferdsteknologi byttet til *mestringsteknologi* som er et mer dekkende begrep for denne aldersgruppen.

Prosjektet har Avlastning barn og unge som «base», og prosjekteier. Det ble gjort et utvalg av barn/unge som er brukere av Avlastning barn og unge, hjemme avlastning og Fysio- og ergoterapitjenesten for barn og unge, for utprøving av mestringsteknologi.

Prosjektet har fulgt 7 familier, og har i tillegg gitt veiledning til andre familier, skole, barnehage, kommuner når det har vært kapasitet i prosjektet.

Det har vært fokus på oppfølging gjennom hele døgnet, og på ulike arena som heim, barnehage/skole og avlastning.

Gjennom hele prosjektperioden har det vært viktig å ha fokus på videre oppfølging av familiene etter at prosjektet er avsluttet. Flere av brukerne trenger tid på å bli kjent med, og å innarbeide nye rutiner/hjelpemidler/mestringsteknologi, noe som krever at det brukes god tid på utprøving og oppfølging.

Prosjektet skal dele kunnskap og erfaringer. Det skal være et samarbeid med Inn-Trøndelags kommunene, Inderøy, Snåsa og Verran, som har vært invitert inn, og deltatt i styringsgruppemøtene. Fagnettverket for velferdsteknologi i Inn-Trøndelag, som ble opprettet som en videreføring etter tidligere prosjekt, er også viktig for kunnskaps- og erfaringsdeling.

Prosjektet har mottatt projektskjønn på 550 000 for 2016, og 700 000 for 2017. Ny søknad er sendt inn for 2018.

2.0 Organisering

Prosjekteier: Steinkjer kommune, avdeling Helse, Avlastning barn og unge v/ Marte Haugland.

2.1 Prosjektorganisering

Prosjektleder: Eli Ringseth, ergoterapeut 40% stilling 01.04.2016 – 01.03.2018

Prosjektgruppe: Marthe Krogstad, fysioterapeut 10% stilling 01.04.2016 - 31.07.2016
20% stilling 01.08.2016 - 01.03.2018

May Britt Ramberg, vernepleier 20% stilling 01.04.2016 – 23.11.2016

Nina Vikshåland Kne, vernepleier 20% stilling 28.11.2016 – 01.03.2018

Jan Ove Karlsen, adjunkt/IKT veil. 20% stilling 01.04.2017 – 31.12.2017

Utvidet prosjektgruppe: i tillegg til prosjektgruppen:

Marte Haugland, prosjekteier og tjenesteenhetsleder Avlastning barn og unge

Marianne Vollen, enhetsleder Barn og familie

Randi Teigen Myrstad, IKT

Styringsgruppe: Leder: Ingeborg Laugsand, helsesjef

Marte Haugland, tjenesteenhetsleder Avlastning barn og unge

Elisabeth Jonassen, oppvekstsjef

Kenneth Arntsen, oppvekstsjef fra høsten 2017

Eli Ringseth, prosjektleder

Liv Inger Masdal Næss, kommunehelsekoordinator i Inn-Trøndelagsregionen

Representanter fra Inn-Trøndelagskommunene

Referansegruppe: Lars Helge Haugdal, Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Hild Strøm, pårørenderepresentant

Kerstin Walborg, NAV Hjelpemiddelsentralen i Nord Trøndelag

Hilde Waaseth Nicolaisen, tillitsvalgt Utdanningsforbundet

(politisk representant)

2.2 Forankring

Prosjektet er forankret både administrativt og politisk.

Velferdsteknologi er et satsningsområde i Steinkjer kommune og Inn-Trøndelagskommunene.

Kommunene har vært aktivt med i flere prosjekter, og gjennom prosjektet DigInn er det gjort ei kartlegging av dagens situasjon når det gjelder digitale tjenester. DigInn har også sett på hvor vi skal og hva som må til for å kunne komme dit. Parallelt med prosjektene jobbes det med prosedyrer og implementering i helse- og omsorgstjenestene samt etablere en felles plattform for teknologi i Inn-Trøndelagskommunene.

2.2.1 Samarbeid med Inn-Trøndelags kommunene

I prosjektet «Mestringsteknologi – barn og unge med sammensatte behov» har helse- og omsorgslederne i Snåsa, Verran, Inderøy og Steinkjer deltatt i styringsgruppemøtene, og referat fra møtene er sendt alle i etterkant av møtene.

Prosjektleder sitter i fagnettverket for velferdsteknologi i Inn-Trøndelag, og det har blitt informert om prosjektet, og aktuelle problemstillinger tatt opp i møtene i fagnettverket.

Fagnettverket består av:

- Liv Inger Masdal Næss, kommunehelsekoordinator i Inn-Trøndelagsregionen
- Klara Pettersen, ergoterapeut Snåsa kommune
- Anne Hanem, sykepleier Snåsa kommune
- Ina Saursaunet, ergoterapeut Verran kommune
- Solveig Løvli, sykepleier Verran kommune
- Heidi Dale, ergoterapeut Inderøy kommune
- Siv Berg Aune, vernepleier Inderøy kommune
- Eli Ringseth, ergoterapeut Steinkjer kommune
- Håkon Overholt, sykepleier Steinkjer kommune

Prosjektet har vært i rektormøter/oppvekstmøte i Steinkjer, Snåsa og Inderøy og orientert om prosjektet.

3.0 Mål og satsningsområder

Brukere, pårørende, ansatte i kommunene og andre samarbeidspartnere skal ha kunnskap og føle trygghet i forhold til muligheter knyttet til velferdsteknologi.

Satsningsområder 2016/2017:

- Utprøving av velferdsteknologi opp mot målgruppen barn, ungdom og unge voksne og deres familier, med mål om at de som ønsker det skal kunne bo i egen bolig og fungere på et optimalt nivå i forhold til seg selv. Utprøving vil foregå parallelt i heim, skole og avlastning.
- Lage rutiner og prosedyrer i tiltakskjeden fra behovskartlegging, søknadsprosess, opplæring, drift og oppfølging av velferdsteknologi. Bruk av tjenstedesign som metode.
- Lage rutiner for å ivareta kvalitetssikring av oppfølgingstjenestene når det gjelder utstyr og endring av behov.
- Tilrettelegge for muligheter til utprøving og bli kjent med aktuell teknologi i Avlastning barn og unge. Implementere på flere arenaer.
- Utvikle videoer for ADL – trening, prøve ut og evaluere.
- Kunnskapsspredning
 - Utvikle en hospiteringsarena også for samarbeidskommunene i Inn-Trøndelag
 - Opprette interkommunal arena for foreldre for å dele erfaringer knyttet til mestringsteknologi
 - Arrangere temasamlinger for alle samarbeidskommunene etter ønske fra foreldre
 - Videreutvikle det interkommunale fagnettverket innen velferdsteknologi
 - Dele erfaringer og resultater med andre kommuner
- Engasjere forskningsinstitusjon/undervisningsinstitusjon for evaluering.

4.0 Aktiviteter og tiltak

4.1 Oppstart av prosjektarbeidet

Etter å ha mottatt positiv tilbakemelding på søknaden om prosjektskjønn med tildeling av 550 000, i februar 2016, ble prosjektarbeidet igangsatt med et oppstartsmøte hvor det ble satt opp forslag til prosjektorganisering, og diskutert hvordan Inn-Trøndelags kommunene skulle involveres.

4.1.1 Etablering av prosjektgruppe

Enhet Avlastning barn og unge ble valgt til å ha prosjektansvaret/prosjekteier da flere aktuelle deltagere inn i prosjektet er brukere av avlastningstilbudet.

Det var i 2016 aktuelt med frikjøp 2 x 20% inn i prosjektgruppa i tillegg til 40% prosjektleder. Prosjektleder er den samme som ledet prosjektet «Velferdsteknologisk laboratorium 2012-2015», og det ble i tillegg valgt en ansatt fra Avlastning barn og unge, og en fra Fysio- og ergoterapitjenesten for barn og unge.

I 2017 ble det i tillegg frikjøpt en adjunkt/IKT veileder i 20% for å få et tettere samarbeid inn mot skolene når mestringsteknologi skal tas i bruk på alle arenaer.

Prosjektgruppa har hatt ukentlige møter for å fordele arbeidsoppgaver og rapportere inn til prosjektet.

4.2 Utvelging av deltagere til prosjektet

For å velge ut deltagere/familier som skulle delta i prosjektet, ble det invitert til et møte for foreldre/foresatte i Avlastning barn og unge. På møtet ble det gitt en generell orientering om velferdsteknologi, og om prosjektet «Velferdsteknologi – barn og unge med sammensatte behov». Prosjektets mål er utprøving, og å ta i bruk teknologiske hjelpemidler som kan bidra til økt selvstendighet og mestring for ungdom som skal flytte i egen bolig.

På møtet var det engasjerte foreldre/foresatte som formidlet klare behov og ønsker for deres barn. Mange av barna/ungdommene har utfordringer med å forstå tid, avslutte aktiviteter og vite rekkefølgene i en aktivitet. Blant annet kom det fram idèer om video som viser hvordan og hvor lenge en skal pusse tenner, hvordan dusje osv. Flere av ungdommene har behov for hjelp og veiledning i ADL, og det å være avhengig av at det står en person og forteller hva han/hun skal gjøre oppleves som mas, og kan være utløsende for negativ adferd.

På møtet kom det også fram at flere av ungdommene er gode på data, og kan nyttiggjøre seg teknologiske hjelpemidler hvis det finnes egnet hjelpemiddel, og det er oppfølging tilpasset den enkelte.

Dessverre var det flere av de fremmøtte som kunne fortelle om tidligere negative erfaringer med å ta i bruk teknologiske hjelpemidler i forhold til kommunikasjon eller kognitive utfordringer. Eksempel som ble gitt var at det hadde blitt satt i gang bruk av hjelpemidler, men stoppet opp for eksempel på grunn av at det var på slutten av barnehagen og overgang til skole, overgang fra barneskole til ungdomsskolen, eventuelt at den som hadde startet opp hadde sluttet og det var ikke noen som videreførte utprøving/opplæring osv.

Under møtet kom det fram bekymringer i forhold til;

- Vil det føre til mindre bemanning om det tas i bruk velferdsteknologi, og hvordan vil det påvirke barnet mitt?
- Hva med den menneskelige kontakten, vil den falle bort?
- Hva etter prosjekt, - blir det noen som følger opp videre?

Det var stort engasjement i møtet, og flere meldte interesse for å være med i prosjektet, og noen ville gjerne følge prosjektet fra «sidelinjen» da de opplevde å ha nok å forholde seg til slik hverdagen var akkurat nå.

Deltagelsen inn i prosjektet ble slik: 3 ungdommer som er brukere av avlastningsboligen, 1 med hjemmeavlastning, 2 som følges opp av Fysio - og ergoterapitjenesten for barn og unge, og 1 som tok kontakt etter å ha hørt om prosjektet. Seks av deltagerne har felles problemstilling med utfordringer innen tid og struktur.

4.3 Tid og struktur

I dette prosjektet har hovedfokus vært utprøving av mestringsteknologi i forhold til utfordringer innen tid og struktur.

Når noe skal benevnes med tid brukes ofte abstrakte begrep som; snart, etterpå, lenge, kort stund, litt, eller det brukes begrep som etter jul, til sommeren, over helga, etter middag, begrep som kan brukes forskjellig etter hvem vi snakker med. Alle disse begrepene kan være vanskelig å forstå og å forholde seg til. I tillegg er det mange som ikke forstår klokka, og det blir vanskelig å få en forutsigbar hverdag hvor en har oversikt over aktiviteter, hvor lenge varer aktiviteten, og når er neste aktivitet.

Med struktur tenker vi på organisering, systematisering, oversikt og forutsigbarhet. Vi bruker hjelpemidler som kalender, telefon, «gul-lapper», rutiner mm for å hjelpe oss til å strukturere hverdagen og bli påminnet det som skal gjøres. Mangel på struktur kan føre til kaos, forvirring, redsel/angst.

For barn og unge som mangler eller har begrensninger med forståelse av tid, og som har utfordringer med å strukturere hverdagen sin, kan daglige aktiviteter og skolehverdagen by på problemer. Uttrykket for at det er vanskelig kommer ofte med frustrasjon og negativ adferd.

Kartlegging av den enkeltes utfordringer og behov er nødvendig, og det finnes i dag mange hjelpemidler som kan gjøre hverdagen bedre, gi økt mestring og selvstendighet.

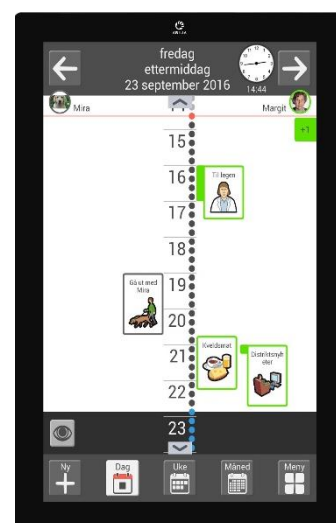
4.4 Teknologi som er prøvd ut

Presentasjon av mestringsteknologi som ble prøvd ut i prosjektet. Erfaringer med bruk av de ulike teknologiske hjelpemidlene er beskrevet under «Deltagere».

4.4.1 MEMOplanner (www.abilia.no)

MEMOplanner er et tids- og planleggingshjelpemiddel. Den er til hjelp for å få kontroll over hverdagen, slik at bruker opplever trygghet og forutsigbarhet. Den viser hvilken dag og tid på døgnet det er, og hvilke aktiviteter som er planlagt aktuelle dag, uke og måned. Hjelpemidlet gir tydelige påminnelser samt hjelp med for eksempel sjekklister. MEMOplanner hjelper bruker med å få en større og bedre forståelse av tid.

MEMOplanner finnes i to størrelser, og er et tids- og planleggingshjelpemiddel som enkelt kan plasseres på et synlig sted i hjemmet. Den kan fjernbetjenes via «MyAbilia», og den kan også installeres på en androidbasert smarttelefon.

4.4.2 MEMOdayplanner (www.abilia.no)

Memodayplanner er ei magnetisk whiteboardtavle. Den er en brukervennlig planleggingstavle som konkret både viser tiden og gir en tydelig oversikt over døgnet. Ved hjelp av en lysstøyle, der et lyspunkt slukkes for hvert kvarter, eller en lysprikk som forflytter seg nedover, ser man hvor på dagen man er. De ulike fargene på lysstøylene viser om det er dag eller natt. En kan også se hvilken aktivitet som kommer etterpå, hvor lang tid den tar, hvor lenge det er til neste aktivitet og hvilke planlagte aktiviteter du har senere på dagen.

Det kan settes på et lydvarsel som gjør brukeren oppmerksom på at noe skal skje. Tavlen er frittstående, og kan ikke kobles til internett.

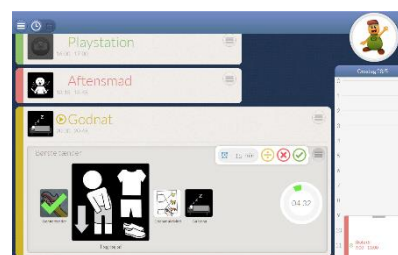
4.4.3 MemoAssist (Hart Designs)

MemoAssist er en app og kan lastes ned på iPhone, iPad og Iwatch. Hjelpemidlet kan fjernstyres av f.eks foreldre slik at de kan legge inn avtaler og gi hjelp i hverdagen. Et hjelpemiddel som er målrettet mot brukere med ADHD, alzheimer, asbergers, autisme, demens og andre former for hjerneskade. Enkel påminnelse av aktiviteter og avtaler. Aktiviteter kan knyttes til veiledning med bilde og lyd i tillegg til tekst. Mulighet for å lese inn lydmeldinger og legge inn egne bilder. MemoAssist har også en guide funksjon, som kan benyttes for å gi hjelp og støtte i en aktivitet.

4.4.4 Mobilize Me (www.cognita.no)

Mobilize Me er et tids- og planleggingshjelpemiddel som er utviklet for personer med forskjellige kognitive funksjonsnedsettelse og er en støtte for de som har behov for en strukturert og visualisert hverdag. Det er en applikasjon som kan brukes både på smartphone og nettbrett.

Hovedpersonen har en brukermodul mens støttepersoner har en planleggingsmodul knyttet til den enkelte brukeren.

Brukeren får sin dag og uke tydelig presentert i hovedaktiviteter, som kan deles inn i underaktiviteter med bilder og notater for mer utfyllende informasjon og støtte.

Alarm på start- og sluttid og en visuell tidsmarkør kan aktiveres til alle aktiviteter hvilket gjør at brukeren får en større forståelse av tid.

Brukeren kan kvittere på utførte aktiviteter.

4.4.5 Timestokken (www.abilia.no)

Timestokken er et hjelpemiddel for de som synes det er vanskelig å oppfatte tid, anslå når en bestemt aktivitet skal skje, hvor lang tid en aktivitet tar samt har problemer med å rive deg løs fra en aktivitet.

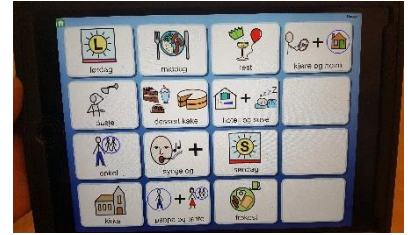
Timestokken finnes i tre varianter, 8 minutter, 20 minutter og 60 minutter.

4.4.6 Widgit Go (www.normedia.no)

Widgit Go er en app som kan benyttes for å lage kommunikasjonsprogram til iPad med bruk av Widgit-symboler.

Appen kan også benyttes til å skrive enkle dokumenter med symboler og tekst fra symboltavler.

Redigering kan gjøres direkte på enheten, eller overføre oppsett via Dropbox. Personer med behov for ASK (Alternativ supplerende kommunikasjon) er alle ulike og trenger ulik grad av tilpasning i forhold til å kunne få funksjonell kommunikasjon. Apper som brukes til dette formålet må derfor tilpasses etter individuelle behov for å kunne fungere som gode kommunikasjonsverktøy. Man kan lage egne miljøer og undermiljøer for å trykke seg videre. Man kan også skrive ut dokumenter og bruke egne bilder.

Widgit Go er en app for iPad og iPhone der du kan lage egne opplegg for kommunikasjon, stimulering og språkutvikling, eller skrive enkle dokumenter med symboler og tekst fra symboltavler.

Eksempler på bruk:

- Som dagsplan, bilder og tekst settes opp i rekkefølge for en enkel oversikt over dagens eller ukens gjøremål
- For å gjøre valg. For brukere uten språk kan man sette opp valgmuligheter, og så kan brukeren peke på sitt valg.
- Som logg. For å skrive hva man har gjort i løpet av en dag, med bilder og/eller tekst.

4.4.7 Handi S7 (www.abilia.no)

Handi S7 er app på en android telefon. Handi S7 har en del funksjoner i tillegg til kalender. Bl.a. pengeregner og kriseplan. Finnes i en mindre versjon for IOS og Apple watch.

Med kalenderfunksjonen i Handi S7 får bruker en oversikt over den aktuelle dagen, uken og måneden. Tidssøylen med lyspunkter gir et tydelig bilde over hvor mye av dagen som er gått, og hvor mye som er igjen.

Det kan kobles en sjekklister til aktivitetene, for eksempel hva bruker skal ha med på skolen eller treningen. På den måten kan bruker være sikker på at han/hun ikke glemmer noe. Bruker kan også gjøre aktivitetene sine kvitterbare. Hjelpemidlet hjelper bruker med å huske, men er også en trygghet for bruker og pårørende, siden de kan se om aktivitetene er utført.

4.4.8 Cadex klokke (www.abilia.no)

Cadex armbåndsurs er en digital klokke som kan være et godt hjelpemiddel for den som har behov for påminning. I tillegg til varsel med lyd eller vibrering, kan det legges inn en kort tekst som støtte.

Klokken har mulighet til å sette inntil 12 alarmer i døgnet. Det er også mulig å lagre 11 forskjellige typer informasjon om innehaveren. Dette kan være personnummer, telefonnummer til pårørende og lege etc. Klokken programmeres manuelt.

4.4.9 Apple watch

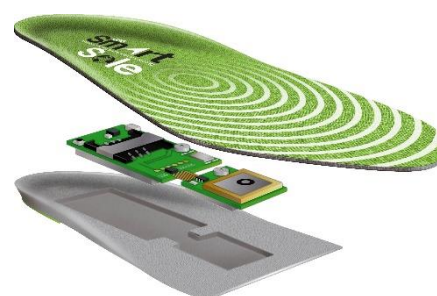
Apple watch er ei smartklokke som er knyttet opp mot en iPhone. Påminnelser og varslinger som aktiveres i kalenderen på en av enhetene, kan sendes trådløst til den andre. I tillegg kan klokken gi varsler om e-post og SMS. Disse opplysningene kan brukes til å strukturere og planlegge dagen. På en enkel og diskre måte kan bruker få tilgang til viktig informasjon via klokken på armen.

4.3.10 GPS såle (www.safecall.dk) (www.cognita.no)

S4FECALL SL 14 er ett par skosåler med GPS enhet i den ene. Sålene kan klippes til slik at de passer i brukerens sko.

Omsorgspersoner kan til enhver tid forespørre om hvor personen befinner seg. Dette gjøres enten via en SMS fra en mobiltelefon, fra en app på en smarttelefon eller fra en PC på en web løsning.

Sålen må lades hver natt på en medfølgende oppladingsplate. Det er ingen av/på knapp å forholde seg til, heller ikke lyd og lys.

Prosjektet kjøpte inn en Safecall SL 14.

4.4.11 Safemate GPS Trigger One (www.safemate.no)

Safemate Trigger One er en avansert GSM- og GPS basert mobil trygghetsalarm utviklet spesielt for mennesker som ønsker ekstra trygghet i og utenfor eget hjem. Alarmen settes opp slik at man definerer hvem den skal varsle ved ulike hendelser.

Alarmer kan settes over til et døgnbemannet responscenter med helsepersonell eller integreres inn mot kommunens hjemmetjeneste. Pårørende kan også delta i varslingskjeden.

Safemate Trigger One etablerer en høyttalende toveis samtale samtidig som den sender oppdaterte GPS posisjonsmeldinger til alarmmottaker. GPS posisjoner kan settes opp til å sendes kontinuerlig, eller automatisk kun ved bevegelse, og systemet kan varsle når bruker beveger seg utenfor ett definert område (geofence).

Prosjektet kjøpt inn en Safemate Trigger One.

4.4.12 Spyl-tørk toalett (www.funksjonsutstyr.no)

Spyl-tørk toalett, «Dusj-WC-8000 VU», er installert til en av brukerne i prosjektet og i Avlastning barn og unge. Det er også søkt spyl-tørk toalett til enda en bruker i prosjektet som skal flytte i egen bolig.

Hjelpemidlet er til hjelp i forhold til selvstendigjøring og sikre nødvendig hygiene.

4.4.13 AV1 robot (www.noisolation.com)

AV1 er en robot for barn og unge som er borte fra barnehage/skole på grunn av langtidssykdom. Med AV1 kan barn og unge være deltagende i egen hverdag, være tilstede i klasserommet og beholde kontakten med venner og familie om de ikke er fysisk tilstede.

AV1 kan for eksempel stå i klasserommet og barnet/ungdommen kan delta ved å bruke nettbrett eller smarttelefon. Det er mulig å kommunisere og «rekke opp hånden» for å snakke med de i klasserommet.

AV1 har innebygget WiFi (2.4 GHz) og 4G. Så lenge AV1 har batteri kan den tas med overalt der det finnes mobildekning. Den fungerer like godt i klasserommet, i friminuttet, på klassesetur eller hjemme hos en venn eller familie.

4.4.14 Andre løsninger for å følge undervisning

Fjernundervisning med nettverkskamera.

Konferansekamera og skype.

4.4.15 Pilly medisindispenser (www.dignio.no)

Pilly er en automatisk medisindosett som innstilles til å varsle når medisinen skal tas. Det gjør den ved å blinke og gi lyd. For å ta medisinen snus dosetten på hodet. Bruker har tilgang kun til aktuell dose når det gis varsel.

Pilly kommuniserer med Dignio Prevent via mobilnettet. Tar ikke bruker medisinen sin blir varslinger sendt via Dignio Prevent til hjemmesykepleie eller pårørendes telefon.

4.4.16 Digital kontaktbok

Prosjektet har undersøkt flere muligheter, og vært i kontakt med flere leverandører/utviklere. Behovet er en digital løsning for dagens kontaktbok som er med bruker mellom ulike arena som heim, barnehage/skole og avlastning. Dette er ei bok for ulike beskjeder, ikke sensitive helseopplysninger.

Prosjektet har sett på løsninger som: MyKid (www.mykid.no), Joda Care (www.jodacare.no), Milla Says (www.millasays.com), OneNote (Office 365), og SamPro (www.visma.no).

Tanken om innføring av digital kontaktbok var å sette opp Avlastning barn og unge som «base», slik at alle brukere av avlastningsboligen skulle benytte en slik løsning.

MyKid er laget for å forenkle kommunikasjon mellom barnehage og foreldre, og brukes av flere av barnehagene i Steinkjer kommune. Ved utprøving og kontakt med utvikler av MyKid er konklusjonen at produktet må videreutvikles for å dekke behovet slik at det er mulig å benytte MyKid på alle arenaer som er aktuelle. Dette vil bli en kostnad som prosjektet/kommunen må dekke i tillegg til påløpende kostander med abonnement.

JodaCare har de funksjonene som det er behov for, og flere tilleggsfunksjoner som er interessante. Bl.a. JodaBook som kan gi barnet/ungdommen mulighet til å benytte app`en ved å fortelle om sin dag og følge sin egen dagsplan. Utfordringen med JodaCare er også kostnaden, og spørsmålet om hvem som skal betale.

Prosjektleder og prosjekteier var invitert til et møte for informasjon om Milla Says, og spørsmål om Steinkjer kommune ønsket å være en samarbeidspartner i et prosjekt for å videreutvikle Milla Says. Det er en app som har som hovedmål å sørge for at barn, unge og voksne med manglende eller forsinket verbal tale skal øke sin egen kommunikasjon.

Det er muligheter for å utvikle Milla Says til også å fungere som kontaktbok. Forslag om at ansatte fra Avlastning barn og unge kunne være med i ei arbeidsgruppe for utvikling. Ettersom det ikke

følger penger til frikjøp ser ikke avlastningsboligen at det er mulig å delta da dette arbeidet vil komme i tillegg til arbeidsoppgavene ansatte allerede har.

Prosjektet har prøvd ut muligheter i Office 365, en løsning som alle elever i skolen har tilgang til, og som mange har hjemme på egen pc. Det er en løsning som ikke gir ekstrakostnader i bruk.

OneNote har vært testet ut av prosjektgruppa til å skrive meldinger og å dele informasjon. Det er muligheter for å tilpasse slik at den kan fungere som ei kontaktbok med Avlastning barn og unge som «base». Utfordringen så langt, er at det ikke kommer opp et varsel om at det ligger en beskjed eller ny melding i OneNote. Dette er en nødvendighet for å kunne ta i bruk OneNote som digital kontaktbok. Mer uttesting av mulige tilpasninger er nødvendig, likeledes for å prøve ut om det er andre løsninger i Office 365 som kan benyttes.

SamPro er en nettbasert samarbeids- og koordineringsverktøy for plantyper som for eksempel individuell plan og individuell opplæringsplan. Inn-Trøndelagskommunene bruker alle dette verktøyet. Prosjektgruppa har diskutert om SamPro kan benyttes som digital kontaktbok. SamPro kan sende sms med varsel om ny melding, og en kan logge på via nettstedet individplan.no med kode som mottas på sms. SamPro har gode muligheter for samhandling som er behovet i ei digital kontaktbok, men det er ønskelig med en enklere måte å logge seg på for å sende og motta meldinger.

Det er så langt ikke konkludert med en løsning for digital kontaktbok som skal tas i bruk til brukere tilknyttet Avlastning barn og unge.

Mest i inns-
teknologi

	V	U	0	Å	K	W	M
VILDE	1	2	3	4	2	6	7
DE	N	F	G	E	Ø	B	C
8	9	10	11	12	13	14	

4.5 Deltagere i prosjektet

Presentasjon av de 7 deltagerne som har blitt fulgt opp av prosjektet, og noen av casene som prosjektet i tillegg har fulgt opp med kartlegging, veiledning, og valg av teknologiske løsninger. I casene er deltagerne gitt fiktive navn.

4.5.1 Knut

Knut er 13 år og har en CP diagnose: quadriplegi, grad 4. Han er rullestolbruker. Bor sammen med foreldre og søsken.

Problemstilling

Knut bor et stykke unna skolen og vennene sine. Han ønsker å være sammen med vennene oftere enn det foreldre har mulighet til å følge han. Det å være med på aktiviteter i fritiden betyr mye.

På grunn av sin funksjonshemming har Knut nedsatt funksjon i ene armen, noe som gir utfordringer i skolearbeidet. Han bruker lang tid på å skrive på pc, og blir veldig sliten av leksene.

I prosjektperioden er det en planlagt operasjon og fravær fra skolen en lengre periode.

Utprøvd teknologi

GPS – Safemate Trigger One

Skjermtastatur (hjemme og på skolen)

AV1 robot

Erfaringer med utprøving og bruk av teknologien

Kontakten med familien startet med et hjemmebesøk for kartlegging av behov, og vurdering av aktuell teknologi.

Prosjektet kjøpte inn en GPS som Knut skulle bruke når han skulle ut på egenhånd, uten mor eller far. Dette var et ledd i å bli mer selvstendig og få være ungdom på lik linje med andre på samme alder. Knut hadde tidligere hatt uhell med den elektriske rullestolen når han var ute på egenhånd, og hadde blitt stående lenge før foreldre fant han og kunne hjelpe han. Selv om han har med seg mobiltelefon og kan ringe etter hjelp, har det hendt at situasjonen som har oppstått har gjort det vanskelig å bruke telefonen. Slike hendelser har gjort det utrygt for foreldrene å la Knut dra ut alene.

Prosjektgruppa satte opp GPS`n sammen med foreldrene, og var med Knut på tur for å prøve ut og teste GPS`n. Blant annet for å sjekke nøyaktighet for posisjon, hvordan greide Knut å betjene den, hvor skulle han ha den for å sikre at han fikk tak i den ved behov, og hvordan fungerte toveis kommunikasjon. Samtidig var foreldrene hjemme og fikk testet hva som skjedde når Knut utløste GPS alarmen, og hvordan de kunne søke opp GPS og få posisjonen.

GPS ble brukt sommeren 2016 da han dro ut for å oppsøke venner. Både Knut og foreldre opplever

trygghet når Knut har med seg GPS`n. De har gjort flere tester med den, og har ved en anledning benyttet den da de ikke visste hvor Knut var og han hadde lagt igjen telefonen sin hjemme. Bruker gjennomførte i 2016 en planlagt operasjon. Av den grunn ble ikke GPS brukt i en periode på over 1 år.

I forbindelse med operasjonen ble det planlagt å bruke AV1 for at Knut skulle ha sosial kontakt med klassen sin samt følge noe av undervisningen ut fra hans egen form og tilstand.

Prosjektet hadde fått informasjon om AV1 gjennom reklamen for roboten på tv2. Det ble tatt kontakt med utvikleren No Isolation, og videre gjennomført et møte med firmaet. Representant fra No Isolation kom fra Oslo til Steinkjer. På møtet deltok også Knut, hans mor, skole, oppvekst, avlastningsboligen og prosjektgruppen.

Det ble utført en ROS – analyse fra IKT-avdelingen i Steinkjer kommune som kom positivt ut til å igangsette bruk av AV1.

Prosjektgruppen laget en mal på info-skriv som skolene kunne bruke til å informere foreldre/foresatte om AV1.

Da Knut ble lengre på sykehuset enn planlagt, ble skole og heimen veiledet på bruken av AV1.

I forbindelse med dette ble det oppdaget at AV1 ikke var enkel å få i gang.

AV1 måtte restarteres flere ganger, app`en som ble lastet ned måtte slettes for så å laste ned på nytt, og det var nødvendig flere ganger å kontakte leverandørens support for hjelp. Praktiske ting som lading måtte det også spørres om, og fikk info om at den må lades hver natt for at den skal kunne brukes på dagtid.

Etter hvert ble det også klart at 4G dekningen ikke var god nok i området, og roboten måtte sendes inn for klargjøring til WiFi, noe som forlenget prosessen. Da AV1 ble sendt tilbake til oss, var det fortsatt problemer med å få roboten til å fungere da den skulle svitsje mellom 4G og WiFi.

Etter at vi fikk med en person til i prosjektgruppen med IKT-kunnskap, fant han ut at programvaren ikke var god nok. På dette tidspunktet var Knut tilbake på skolen og hadde ikke lengre behov for AV1.

Den postoperative rehabiliteringsperioden til Knut varte i over 1 år.

GPS var ikke i bruk i denne perioden.

Skjermtastatur ble installert på PC hjemme og på skolen. Tastaturet kommer med ordforslag og lagrer ord som benyttes, noe som effektiviserer skrivingen uten å må skrive inn hele ordet. Knut opplever at tastaturet er til god hjelp, spesielt når han gjør lekser.

Evaluering februar 2018

Tilbakemelding fra Knut og mor er at de synes det har vært en god erfaring å vite om GPS og å bruke den. Ulempen, sier mor, er at de selv må betale det månedlige beløpet når prosjektet avsluttes, og at de ville benyttet seg av å bruke GPS videre om det ikke var økonomi inni bildet.

Løsningen er at de velger å bruke en mobiltelefon som Knut har med seg når han skal ut alene. Om det skulle skje en fall-ulykke med rullestolen, og Knut faller på den siden han har best funksjon, vil en mobil være vanskelig å tak i. Det hender også at mobilen blir glemmt hjemme.

Når det gjelder evaluering av skjermtastaturet forteller mor at det hadde vært enda enklere med en touch-skjerm hvor Knut kunne trykke på skjermen for å velge riktig ord. Etter å ha vært i kontakt med NAV Hjelpemiddelsentralen i Trøndelag fikk vi tilbakemelding om at dette ikke var noe det kan søkes om teknisk hjelpemiddel, og må kjøpes av bruker selv. Ulempen med touch-skjerm er at det er lett å komme borti annet på skjermen og at ting slettes.

Skolen har gitt tilbakemelding på at tastaturet ikke brukes da Knut har gått helt over til å gjøre skolearbeid på opprinnelig tastatur som følger med PC.

4.5.2 Johan

Johan er 14 år, har AD/HD og epilepsi. Bor sammen med foreldre og søsken.

Problemstilling

Johan har utfordringer med rekkefølgen i aktiviteter, huske avtaler og hva han skal gjøre, og hvor lenge en aktivitet varer. Johan kan ha vanskelig med å orientere seg, finne fram når han skal til et sted. Han er flink med data og bruk av mobiltelefon.

Utprøvd teknologi

Mobilize Me

Cadex klokke

Erfaringer med utprøving og bruk av teknologien

Etter et kartleggingsmøte med Johan og foreldrene, var det flere behov som det ble diskutert løsninger for. Det ble diskutert bruk av GPS, og løsninger på telefon for å hjelpe han til å finne fram, og mulighet for foreldrene til å finne ut hvor han er. Dette fungerer greit så lenge han har med telefon, da ringer han hjem ved behov. Johan og foreldrene konkluderer med at de må passe på at telefonen er med til enhver tid, og GPS er ikke aktuelt.

De opplever et større behov for å prøve ut teknologi for at Johan skal få hjelp til å huske avtaler, og hjelp til å strukturere hverdagen hjemme og på skolen.

Det ble vurdert flere alternativer, og sammen med prosjektgruppa, Johan og foreldre ble det enighet om å prøve ut Mobilize Me. Utprøvingen startet med en prøvelisens fra firmaet, som prosjektgruppa brukte til å lære seg programmet og for å vise mulighetene til Johan og foreldrene. Videre ble det søkt på lisens på Mobilize Me som varig lån fra hjelpemiddelsentralen.

Etter å ha mottatt lisensen gjennomførte prosjektgruppa et nytt hjemmebesøk for å veilede Johan og foreldrene. Johan viste god forståelse for bruk av digitale verktøy og til tider var han bedre til selv å

finne de beste løsningene. Dette var et godt utgangspunkt med tanke på selvstendighet. I starten ble det lagt inn 2 avtaler på Mobilize Me for at det ikke skulle bli for mye å forholde seg til. Prosjektgruppa avtalte oppfølgingsbesøk 1 uke etter første veiledningen for å sikre at de fikk god oppfølging. Det viste seg etter 1 uke at det var noen utfordringer. Blant annet at Johan var for kjapp til å trykke på tastene slik at det ble lagt inn feil informasjon. I tillegg var det ikke mulig å bruke Mobilize Me uten mobildekning, som når de var på hytta.

Ved kontakt med leverandøren Cognita, fikk vi svar om at man trenger nett for å logge seg inn, men er man innlogget går det an å bruke Mobilize Me uten nett.

Sommerferie ble gjennomført og Cognita lanserte mulighet for å laste ned Mobilize Me på telefon. Det ble også avtalt å delta på ansvarsgruppemøte på skolen slik at Johan kunne begynne å bruke Mobilize Me der også. Oppfølgingen hjemme fortsatte utover høsten, men på grunn av at Johan hadde en fallulykke ble ikke oppfølgingen så tett som ønsket.

Det ble avdekt noen vansker med bruken når det gjaldt alarm ved start og stopp av en aktivitet. Også volumet på alarm ble etterspurt av familien.

Skolen ble så koblet på, og spesialpedagog fikk opplæring på Mobilize Me. De begynte å ta i bruk hjelpemidlet i skolen, og Johan ga tilbakemelding om at Mobilize Me gjorde det lettere å holde fokus på arbeidsoppgavene i timen. Han greide å disponere tiden på de ulike oppgavene på skolen, og opplevde en bedre skolehverdag. Mobilize Me fungerte bra på skolen, men ble ikke brukt hjemme til blant annet rutiner i hverdagen som var planlagt.

Etter samtale med mor ble det bestemt at Mobilize Me bare skulle brukes til leksene hjemme, og på skolen. Grunnen var at bruker ofte rotet bort telefonen og at de som før måtte gi muntlige beskjeder om daglige rutiner.

Ut fra tilbakemeldingene ble det søkt på ei Cadex klokke som Johan fikk varsler på. Blant annet ble det lagt inn påminnelse om måltid, klær osv.

Målet med Mobilize Me var at bruken skulle overføres ved overgang til ungdomskolen høsten 2017. Prosjektgruppen ønsket å delta på dette møtet. Møtet ble ikke gjennomført våren 2017 da spesialpedagog ikke fikk tak i kontaktlærer på ungdomskolen, men det skulle gis beskjed om et nytt møte etter skolestart på ungdomskolen. Da det ikke kom invitasjon til overføringsmøte, ble det tatt kontakt med mor. Hun fortalte om en hard og tøff start på ungdomskolen. I tillegg fortalte mor at Johan ikke fikk den hjelpen han trengte i basisfagene.

Prosjektgruppa tok kontakt med spesialpedagog på barneskolen, og fikk informasjon om at barneskolen ikke hadde mulighet til å påvirke bruken av Mobilize Me da Johan ikke lenger var elev ved skolen.

Evaluering januar 2018

Evalueringsbesøk hjemme hos familien. Johan forteller at Mobilize Me ikke har blitt brukt på ungdomsskolen, og heller ikke hjemme. Hjemme er han fornøyd med at foreldrene minner han på det han skal gjøre. På skolen har det vært mange utfordringer, og ikke rom for å ta tak i bruk av

hjelpemidlet. Cadex klokka fungerte, men er tidkrevende å programmere. Når det varierer når og hvilke aktiviteter han skal ha påminnelse om, tar det for mye tid å skulle legge inn.

Johan og familien konkluderer med at det har vært fint å være med i prosjektet og få informasjon om mulige teknologier som kan være til nytte for han. De ønsker å beholde Mobilize Me og Cadex klokka en stund. Når alt kommer på plass og skolehverdagen er grei, så kan det bli aktuelt å vurdere bruk av hjelpemidlene igjen.

Familien får en kontaktperson i kommunen som de kan henvende seg til når det er spørsmål som har med mestringsteknologi å gjøre.

4.5.3 Petter

Petter er 15 år. Han har en medfødt feil i nervesystemet, psykisk utviklingshemming og psykisk lidelse. Han bor hos foreldre, og har voksne søsken som har flyttet ut.

Problemstilling

Utfordringer med tid og struktur. Mangler tidsbegrep. Begrenset språk, benytter kommunikasjonsbok for å gjøre seg forstått. Vanskelig med overganger, avslutte en aktivitet for å starte på en annen. Det blir ofte frustrasjon og negativ adferd i slike situasjoner. Også vanskelig med rekkefølge i en aktivitet.

Prøvd Rolltalk på barneskolen, men av ulike årsaker ble det ikke fulgt opp slik at han kunne nyttiggjøre seg hjelpemidlet.

Petter har begynt å gå ut på egen hånd, og det er usikkerhet om han finner tilbake. Han svarer ikke om det blir ropt etter han. Foreldrene opplever dette som utrygt ettersom de flere ganger har vært nødt til å lete etter han. Dette medfører at Petter må ha noen sammen med seg hele tiden, noe som igjen gir frustrasjon og negativ adferd.

Foreldrene har ved prosjektstart planer om å pusse opp bad/wc. Petter har behov for hjelp med hygiene i forbindelse med toalettbesøk, og det er et ønske om tilrettelegging i forhold til økt selvstendighet.

Utprøvd teknologi

MEMOplanner

Timestokken

Spyl-tørk toalett

GPS-såle

Erfaringer med utprøving og bruk av teknologien

Prosjektet foretok hjemmebesøk for å kartlegge behov etter ønske fra foreldrene om å delta i prosjektet. De var med på foreldremøte i Avlastning barn og unge og fikk høre om prosjektet der.

Foreldrene tror at MEMOplanner er et hensiktsmessig hjelpemiddel for Petter, og timestokken som et supplerende hjelpemiddel for å lette overganger. Det settes mål om at hjelpemidlene prøves ut hjemme først, for så å tas i bruk i skole og avlastning etter hvert. Petter vil trenge lang tid på å lære seg noe nytt.

Det ble søkt på MEMOplanner og 2 x timestokken (20 og 60 minutter). Prosjektgruppa fulgte opp med opplæring til foreldrene når hjelpemidlene var mottatt fra NAV Hjelpemiddelsentralen.

MEMOplanner brukes for å gi struktur i hverdagen. Den brukes som en kalender med innlagte aktiviteter. Det første som ble lagt inn var morgenstell med beskjeder som «gå på do», «vaske seg», «kle på seg», og «taxi». Videre utvidet til å ta med kveldstell. Hjelpemidlet benyttes slik at mor trykker på teksten slik at den leses opp, samtidig med at Petter ser på symbolene for aktiviteten. Fungerer godt med at han ofte blir nysgjerrig når han hører stemmen fra MEMOplanner eller får lov å trykke selv. Det er en stemme han forbinder med MEMOplanner og dermed blir det ikke mor som maser på han, men han opplever mestring og at det er han som tar avgjørelser. Det er sjeldnere motstand mot å gjøre aktivitetene.

Etter å ha kommet godt i gang med bruk av hjelpemidlet hjemme, begynte Petter å ha den med seg i avlastningsboligen. Ansatte i boligen fikk informasjon av prosjektgruppa om MEMOplanner og timestokken, og hvordan det skulle brukes sammen med Petter. Petter skulle ikke ha tilgang til å bruke hjelpemidlet alene da han er glad i å trykke på iPad o.l. Ved en anledning skjedde dette da han var i avlastningsboligen, og hele programmet var borte.

Det ble meldt opp til leverandøren og hjelpemiddelsentralen om behov for en mulighet til å låse skjermen for trykking. En funksjon som ikke finnes, det er kun en mulighet for låsing (passord) på innstillinger.

MEMOplanner ble sendt inn til hjelpemiddelsentralen for reparasjon. Etter at den kom tilbake derfra, måtte kalenderen med aktiviteter legges inn på nytt, og videre bruk hjemme og i avlastningsboligen har fungert bra. utfordringene har i starten vært å få alle ansatte til å følge avtalt bruk av hjelpemidlet, noe som har bedret seg etter flere runder med opplæring og oppfølging.

Det ble videre gitt en gjennomgang med ansatte i skolen, og avklart at de skulle bruke hjelpemidlet i forhold til matpause, ridetime, basseng og taxi hjem fra skolen.

Timestokken brukes for at brukeren skal få oversikt over *tiden*. Så lenge det lyser røde prikker, vet Petter at det ikke stilles krav til han i forhold til å avslutte en aktivitet eller begynne på en ny en. Petter vet at jo flere prikker, jo lengre tid, og etter hvert som prikkene forsvinner, nærmer det seg en alarm. Han vet at når alarmen går, så skjer det noe.

Det har ført til at Petter har færre sinneutbrudd og frustrasjoner, og disse går også fortere over. utfordringene med å bruke timestokken har stort sett vært hos personalet ved avlastningsboligen og på skolen. Det ble sagt at den «ikke hjalp, ikke fungerte» fordi frustrasjonen og sinneutbruddene kom likevel og at Petter trykket bare på den selv og endret tidsinnstillingene mm.

Det ble ved flere anledninger forklart at dette er *hans* hjelpemiddel, ikke vårt og at den fungerer selv om Petter ikke er klar for å avslutte aktiviteten når alarmen går. Det ble også lagt vekt på at den skulle være synlig for Petter, men at han ikke måtte få trykke på den selv.

Etter hvert så vi endring i Petters adferd, og han så ut til å forstå timestokkens funksjon.

Fortsatt er det utfordringer hos noen i personalet som ikke vil ta seg tid til å bruke hjelpemidlet, eller sier at den «ikke fungerte», som for eksempel hvis Petter ikke vil stå opp av badekaret, eller slå av TV'en når alarmen piper.

Foreldrene så behov for å kunne bruke GPS da Petter kan ta seg en tur på egen hånd når de som er sammen med han er uoppmerksomme et øyeblikk. Han er rask til beins, og kan komme seg et langt stykke på kort tid. For foreldrene er det av stor betydning å kunne vite hvor de skal starte å lete. Det er spesielt vanskelig når Petter ikke svarer om de roper etter han. Petter har ikke forståelse for hva en GPS er, eller skjønner at han må ha den på/med seg. Det er stor sjanse til at han tar den av seg, derfor aktuelt å vurdere GPS såle.

Prosjektgruppa har vært i to møter med ansatte hos Fylkesmannen i Nord Trøndelag i forhold til bruk av GPS. Det er utfordringer når bruk av GPS er initiert av prosjektet (kommunen), og i forhold til lovverket når bruker er psykisk utviklingshemmet. Det er full forståelse av behovet til denne familien, men skal GPS benyttes i avlastning eller skolen må det søkes fylkesmannen. (jfr. Helse- og omsorgstjenesteloven kap.9) (5)

Utprøvingen ble løst med at det ble skrevet en avtale med foreldrene med tydelige avklaringer rundt ansvarsforholdet.

GPS såle ble innkjøpt av prosjektet, og opplæring gitt foreldrene. De har fulle ansvaret med at Petter får GPS i skoen, at den er ladet opp, og ikke benyttes når han er i avlastningsboligen eller på skolen.

De har ved flere anledninger hatt nytte av GPS`n, blant annet når de er på hytta. Petter har ved flere anledninger gått seg en tur, og kan sette seg ned/gjemme seg og svarer ikke når det blir ropt på han. De kan da spore GPS`n og se hvor han er og vurdere om det er et sted han kan få være. Dette har gitt Petter frihet til å være alene, gå seg en tur alene, og har gitt mindre frustrasjon. Foreldrene opplever også at de kan gå i fra Petter om han stopper opp når de er ute på tur. Det er ikke nødvendig at de «maser» om at han må komme. Han kan få bruke tid, og det de opplever er at han kommer gående etter en kort stund.

Spyl-tørk toalett

I forbindelse med oppussing av bad/wc ble det søkt NAV Hjelpemiddelsentral om spyl-tørk toalett til Petter. Han fikk vedtak på hjelpemidlet og det ble installert hjemme hos familien.

Evaluering januar 2018

Prosjektet hadde et evalueringsmøte med mor, skolen og avlastningsboligen i januar. MEMOplanner er i bruk hjemme og i avlastningsboligen, og det er et nyttig hjelpemiddel for Petter. De opplever også at han gjentar det som blir lest opp av fra MEMOplanner, og ser at det har en positiv utvikling av språket. Han staver ordene på MEMOplanner. Det er mindre frustrasjon, sinne og negativ adferd etter at hjelpemidlene MEMOplanner og timestokken er tatt i bruk. Mor forteller at det hjemme er en betydelig endring etter at hjelpemiddelene ble tatt i bruk.

Skolen har ikke tatt i bruk MEMOplanner da de ikke kan ha den liggende framme. Den låses inn for å hindre at det blir trykket på den, og det blir for tungvint å hente den for å bruke den, for så å låse den inn igjen. De er ikke negative til å bruke hjelpemidlet, men ser ikke at det er mulig før det ordnes en løsning hvor MEMOplanner kan settes i for eksempel et plexiglass-skap. Mor forteller at en slik løsning hadde vært aktuelt hjemme også. I avlastningsboligen tas den med ut av rommet når de er ferdige med å bruke den, og tar den fram når den trengs.

Det skal søkes på bytte av MEMOplanner til nyere utgave da denne har bedre og tydeligere tale. Det har vært utfordringer med opplesing av teksten som er lagt inn da den syntetiske talen fordreier uttalen av en del av ordene. Den nye versjonen har også en bedre oppbygging for bedre oversikt, og enklere fjernbetjening. Den nye versjonen er utviklet av Abilia sammen med prosjektet «Jeg kan» i Ålesund, hvor hjelpemidlet er tatt i bruk til psykisk utviklingshemmede.

Timestokken brukes ikke hjemme lenger. Den brukes på skolen og i avlastningsboligen, og der er det god erfaring med å bruke den i forhold til overgang.

Etter at de fikk spyl-tørk toalett går Petter selv på toalettet.

GPS-sålen benyttes hjemme og når familien er på hytta. Spesielt i tilfeller hvor han nekter å gå. Hvis de blir stående sammen med han, tar det ofte lenger tid å få han med seg. Nå kan de trygt gå fra han, og han kommer ofte raskt etter dem. Foreldrene har tryggheten med at de kan finne han fort om han ikke kommer eller går en annen veg. Petter opplever mer frihet med bruk av GPS sålen. Både skole og avlastning mener at det hadde vært til stor fordel å kunne bruke den på de arenaene også. Spørsmålet er om i eventuell videreføring av prosjektet skal prøve en søknad til Fylkesmannen om dette?

Foreldrene har fått en kontaktperson for videre oppfølging av mestringsteknologien som er i bruk til Petter, og hvor de kan henvende seg ved eventuelle nye behov.

4.5.4 Ola

Ola er 18 år, og har autisme, psykisk utviklingshemming og psykisk lidelse (angst). Bor sammen med foreldre og søsken.

Problemstilling

Ola har utfordringer med tid og struktur, og kommunikasjon. Vanskelig med å gi uttrykk for sine behov. Kan svare ja og nei, men ikke alltid dette stemmer med hva han egentlig mener. Gjentar ofte det de i rundt han sier. Ola reagerer med frustrasjon når han ikke får uttrykt seg. Frustrasjon med skrik, gråt, legger seg ned osv.

Andre utfordringer er at Ola er svært rask, går og springer fort. Han kan stikke av, for eksempel kan komme bort på kjøpesenter el.l. Foreldrene har prøvd ulike tiltak for å unngå at han kommer seg ut og stikker av, og har spørsmål om mulige løsninger for sensorer på ytterdør. De bor i nærheten av trafikkert veg og sjøen, og Ola har ikke forståelse for hvordan han skal forholde seg til det.

Familien flyttet i løpet av prosjektperioden, og var spent på hvordan Ola ville reagere på det. Det har gått over all forventning. De har ikke merket noen spesielle endringer.

I januar 2018 får Ola tildelt leilighet i et bofellesskap og har takket ja.

Utprøvd teknologi

MEMOplanner

Timestokken

Widgit Go

Søkt på følgende hjelpemidler etter tildeling av leilighet:

Spyl-tørk toalett

Komfyrvakt

Pilly (kommunal tjeneste)

Erfaringer med utprøving og bruk av teknologien

Det ble av prosjektgruppa foretatt hjemmebesøk for kartlegging av behov, og avklaring av hva som skulle prøves ut. Det ble valgt å starte utprøving med teknologi i forhold til utfordringene innen tid og struktur. MEMOplanner og timestokken ble valgt, og søknad sendt NAV Hjelpemiddelsentral.

MEMOplanner ble gjennomgått i et møte med foreldre og skolen. Foreldrene tok den med hjem for å starte opp med å legge inn aktiviteter som var aktuelle hjemme. Den ble brukt som hjelp til morgenstell og kveldsstell, tannpuss og vask, varsel om taxi mm., med påminnelse/alarm.

Det ble bestilt fjernbetjening fra hjelpemiddelsentralen slik at den lettere kunne brukes på flere steder. Blant annet så skolen muligheten for å legge inn informasjon om skoledagen. Planen var at MEMOplanner også skulle brukes når Ola var på avlastning.

I et møte med familien for å evaluere bruken, forteller de at hjelpemidlet har virkning. Ola kommer

når alarmen for en aktivitet starter. Foreldrene synes den er lettforståelig, men hvis det er aktiviteter rett etter hverandre så blir det lite oversiktlig med at de legger seg oppå hverandre. Det ble foreslått at de kunne legge aktiviteter på begge sider av nedtellingslinja, og at de kunne lage hovedaktiviteter med underaktiviteter for å gjøre kalenderen mer oversiktlig. Det ble enighet om å fortsette hjemme en stund til, før det ble videreført i skole og avlastning.

I et senere møte med familien ble det etterspurt mulighet for flere skjermer på samme system. De opplevde det tungvint og lite hensiktsmessig slik det fungerte. MEMOplanner kunne ligge på rommet til Ola eller i stua, og det gikk varsel om en aktivitet. Ola trengte ikke å være i samme rom som hjelpemidlet, og heller ikke høre at det kom et varsel. Det ble en utfordring å passe på at MEMOplanner hele tiden var tilgjengelig der Ola oppholdt seg. Dette fant vi ingen løsning på.

I et møte med en leverandør fikk prosjektgruppa kjennskap til kommunikasjonshjelpemidlet Grid. Ettersom Ola har utfordringer med å uttrykke seg, og det hadde vært tema i et ansvarsgruppemøte, ble det besluttet å søke på dette hjelpemidlet. NAV Hjelpemiddelsentral tok kontakt etter å ha mottatt søknaden for å høre nærmere om behovet, og ønsket å komme til Steinkjer for å informere om Grid og et annet kanskje mer hensiktsmessig hjelpemiddel; Widgit Go. Det ble ordnet med et møte med hjelpemiddelsentralen, foreldre, skolen og prosjektet.

Grid 3 er et program som brukes på pc med Gridplayer. Det er todelt og redigeringer må gjøres på pc og føres over til iPad.

Widgit Go levers på en iPad, og alle endringer gjøres på iPad`en. Den er mye enklere i bruk. Den har en skjerm som kan låses, og det er mulig å ta utskrift. Ut ifra denne gjennomgangen ble det avtalt en utprøving av Widgit Go i 4 måneder.

Foreldre, skole, avlastning og prosjektgruppa deltok på kurs i bruk av Widgit Go arrangert av NAV Hjelpemiddelsentral. Det ble etter kurset bestemt at skolen skulle starte opp med Widgit Go.

Ettersom det tok lang tid før de kom i gang og det nærmet seg sommerferie, tok foreldrene hjelpemidlet hjem og laget et oppsett selv. Dette oppsettet ble fulgt opp i avlastningsboligen, mens skolen har valgt å bruke hjelpemidlet mer som en logg hvor de på slutten av dagen skriver inn hva de har gjort, printer en utskrift og limer denne inn i kontaktboka.

Ola har utviklet et sterkt eierforhold til nettbrettet med Widgit Go, og vil gjerne ha kontroll på den hele tiden.

I tiden etter han fikk Widgit Go, har han utviklet språket sitt. Han sier mer fullstendige setninger og bruker egne ord i større grad i stedet for å herme det andre sier til han. Han ytrer egne ønsker i mye større grad, og sier nei når han ikke vil noe.

Hjemme bruker foreldrene å forberede Ola på morgendagen ved hjelp av Widgit Go når han legger seg om kvelden. De har en ferdiglaget uke-kalender som de går igjennom, og gjør eventuelle endringer. Hverdagene som går som vanlig trenger ikke så mange detaljer, men de dagene der det blir rutinebrudd, er det desto viktigere å sette opp aktivitetene detaljert.

Timestokken har vært brukt aktivt hjemme. Ola hadde behov for visualisering av ventetid mellom ulike aktiviteter. Dette kan være når han har ventet på taxi.

Evaluering januar 2018

Evalueringsmøte med foreldre, skole, avlastning og prosjektet. Enklere deksel på Widgit Go er tatt i bruk. Det som fulgte med hadde innebygd høytaler og var litt stort. Det var ikke behov for ekstra høytaler, og det var mer hensiktsmessig for Ola med enklere deksel.

Mor forteller at de har stor nytte av Widgit Go. Ola har lært seg hvordan han skal forholde seg til den. Kalenderen gir han en oversikt og forutsigbarhet. Han bruker språket sitt mer, og det er mindre frustrasjon. Mor savner å kunne krysse over/kvittere for ferdige aktiviteter. Dette er en funksjon som ikke er i Widgit Go. Skolen bruker hjelpemidlet til å la Ola skrive egen logg. Har god hjelp av Widgit Go til å uttrykke seg selv. I avlastningsboligen brukes den til dagsplan. Hjelpemidlet brukes aktivt gjennom hele dagen.

MEMoplanner er ikke lenger i bruk, den er erstattet av Widgit Go.

I forbindelse med tildeling av leilighet, og behov for tilrettelegging er det foretatt en kartlegging av behov. Det er tatt kontakt med Bolig- og tildelingskontoret for å søke på Pilly medisindispenser som er en kommunal tjeneste. Målet er å komme i gang med utprøving av Pilly mens Ola ennå bor hjemme. Flytting til egen leilighet vil skje med gradvis tilvenning, og fortsatt kontakt med Avlastning barn og unge.

Ola er rask i sine handlinger, også i forhold til hygiene ved toalettbesøk. Prosjektet har vært på befaring i leiligheten til Ola, og det er sendt inn søknad på spyl-tørk toalett, og i tillegg komfyrvakt da Ola kan bli fristet til å vri på brytere på komfyren. Komfyrvakt er en nødvendig sikkerhet når han er alene i leiligheten.

Det vil fra prosjektet og foreldre bli gitt opplæring på bruk av Widgit Go til ansatte i bofellesskapet der Ola skal flytte inn.

Foreldrene har fått en kontaktperson som følger opp de teknologiske hjelpemidlene, og som de kan kontakte ved eventuelle nye behov.

4.5.5 Kristian

Kristian er 18 år. Han er psykisk utviklingshemmet, og har dyspraksi. Han bor sammen med foreldre og har eldre søsken som har flyttet ut.

Problemstilling

Kristian har utfordringer med tid og struktur, og å avslutte aktiviteter. Det er vanskelig for han i ADL å lære seg når for eksempel tannpuss og barbering er bra nok. Han gjør ting veldig fort. Kristian trenger forutsigbarhet av daglige gjøremål for å unngå frustrasjon og sinne. Flink med mobil og iPad.

Utprøvd teknologi

MEMOplanner

MemoAssist

Erfaringer med utprøving og bruk av teknologien

Prosjektgruppa var på hjemmebesøk for kartlegging av behov. Målet er at Kristian skal bli mest mulig selvhjulpen. Han må i dag ha noen sammen med seg som forteller hva han skal gjøre, og for å gi tilbakemelding om det blir greit utført. Han er vant med å bruke bilder og symboler. Kristian har behov for en kalender med oversikt over hva han skal gjøre, med rekkefølge og hvor lenge en delhandling skal vare. Foreldre etterspør om det er mulig å legge inn film på MEMOplanner eller lignende hjelpemiddel. En film som viser for eksempel tannpuss eller barbering, og Kristian kan «herme» aktiviteten.

Prosjektet har ikke i løpet av prosjektarbeidet funnet noen enkel kalenderløsning hvor det er mulig å legge inn film for å vise hvordan aktiviteten skal utføres. Det er tatt inn som et av satsningsområdene i prosjektet, men ikke funnet noen løsning på dette pr. februar 2018. Det er etterspurt til de ulike leverandørene og meldt opp som en idé til videreutvikling.

Til Kristian ble det valgt å søke på utprøving av MEMOplanner.

Prosjektgruppa fulgte opp med opplæring til Kristian og foreldrene, og det ble i starten valgt å starte med morgenrutiner og trening. Det ble også valgt å bruke MEMOplanner hjemme og i avlastningsboligen til å begynne med.

Ved evaluering etter å ha brukt hjelpemidlet i vel en måned, forteller mor at Kristian har vist liten interesse eller motivasjon til å bruke det. Når mor har lagt den i sekken hans for at den skal bli med til avlastningsboligen, har han ofte tatt den ut og gjemt den unna. Det har vært vanskelig å finne ut hva som er årsaken da han har vanskelig for å uttrykke hvorfor.

Det ble valgt å fortsette en periode til, og å prøve med lystbetonte aktiviteter på kalenderen for å se om det motiverte han til å bruke hjelpemidlet.

Prosjektgruppa var på nytt besøk hjemme hos Kristian for å høre hvordan det var gått siden siste besøket. Kristian viser fortsatt liten interesse for å bruke MEMOplanner, og viser det med å gjemme

den unna.

Det ble vurdert annen kalenderløsning, MemoAssist, en app som Kristian kan ha på mobilen sin, eventuelt på en iPad. Denne ble vist til Kristian slik at han kunne sammenligne den med MEMOplanner. Han viste tydelig mer interesse for MemoAssist, og foreldrene lastet ned en gratis prøveversjon på telefon til Kristian, og det ble bestemt at han skulle prøve ut denne hjemme og i avlastningsboligen i prøveperioden på 30 dager.

Videre ble det søkt NAV Hjelpemiddelsentral om bytte av MEMOplanner til MemoAssist.

Det har variert hvor mye Kristian vil bruke MemoAssist. Den brukes som en kalender for å få oversikt i hverdagen. Kristian er selv mest opptatt av lystbetonte aktiviteter, og ikke bestandig villig til å la personalet i avlastningsboligen skrive dagsplan sammen med ham.

På avlastningsboligen brukes det i all hovedsak til å sette opp rekkefølge (med tidspunkter) for aktiviteter som skjer på ettermiddag og helg. Eksempler: supertrening på Campus, taxi hjem, kveldsmat, dusje, legge seg.

Kristians mobil var over en lengre periode til reparasjon, noe som har ført til utfordringer i forhold til flyten i oppstarten av MemoAssist. Hjemme stilles det ikke så store krav til han, da han har vært svært utagerende over en lengre periode. På avlastningsboligen er det lettere å stille krav og få han til å bruke MemoAssist.

Evaluering februar 2018

Prosjektgruppa var i møte med skolen. På skolen tar de i bruk MemoAssist som dagsplan, og vil generelt ta i bruk mobiltelefonen mer aktivt, bl.a. til å ta bilder. MemoAssist blir da brukt daglig, og det vil bli lettere å innarbeide hjelpemidlet. I tillegg brukes hjelpemidlet når Kristian er i avlastningsboligen. Bruk av MemoAssist evalueres i ansvarsgruppemøtene, og om det er aktuelt etter hvert å bruke det hjemme vurderes.

4.5.6 Frode

Frode er 13 år. Han har psykiske plager (angst) og autisme.

Problemstilling

Frode har utfordringer med tid og struktur, og det å avslutte aktiviteter. Han har psykiske plager som i perioder gjør han utrygg og trenger noen sammen med seg. Skolehverdagen kan være en utfordring, og likeledes det å gå hjem fra skolen, til trening osv.

Utprøvd teknologi

Handi S7

Erfaringer med utprøving og bruk av teknologien

Ble med i prosjektet etter at foreldre hadde fått informasjon om prosjektet gjennom prosjekteier. Foreldrene ønsket å høre om prosjektet og mulighetene for at Frode kunne nyttiggjøre seg mestringsteknologi.

To fra prosjektgruppa var på hjemmebesøk for kartlegging av behov. Samtale med foreldrene samtidig som Frode kom hjem fra skolen, slik at de fikk hilst på han.

Frode følger vanlig undervisning i skolen, men har tilrettelegging slik at han ved behov kan gå ut av klasserommet til et eget rom. Trenger trygghet med å være alene, samtidig med at han i perioder har vanskelig med å forholde seg til store grupper.

I tillegg til angstproblemene, har han utfordringer innen tid og struktur. Vanskelig å avslutte aktiviteter. Det er tidligere prøvd timestokken, men denne brukes ikke lenger. Frode ønsker ikke å skille seg ut, og opplever det ved bruk av hjelpemidler.

Skriver og leser greit, benytter stavekontroll på pc. Benytter telefon (iPhone)

Det ble sett på mulige løsninger sammen med foreldrene, og det ble sendt søknad til NAV Hjelpemiddelsentralen på Handi S7. Handi S7 levers på en Samsung telefon. Denne har i tillegg til en kalenderløsning med nedtelling og påminnelser, også funksjoner som «pengeregner» som gir støtte når en er i butikken for å handle, og den har en funksjon «Kriseplan», som foreldrene mener kan være nyttig. Frode trener på å gå hjem alene, og i «Kriseplan» kunne det legges inn hjelp og støtte som han kunne benytte når vanskelige situasjoner oppstår.

Når hjelpemidlet var mottatt fra NAV Hjelpemiddelsentral, ble det tatt en gjennomgang sammen med foreldrene som skulle hjelpe Frode å legge inn på kalenderen, og gi opplæring og oppfølging. Det ble avtalt at prosjektet skulle ta kontakt etter at de hadde prøvd ut hjelpemidlet i noen uker.

Prosjektgruppa var på et evalueringsmøte hjemme hos foreldrene etter at de hadde hatt hjelpemiddelet i vel 2 måneder. Frode hadde ikke villet bruke Handi S7. Foreldrene hadde prøvd å motivere, men han var bestemt på at han ikke ville bruke hjelpemiddelet. Han hadde forklart foreldrene at det var uaktuelt med store bokstaver og forenklet kalender. Frode ønsket ikke en annen telefon enn iPhone, og ville ikke ha noe som liggende på skjermen som den aktuelle kalenderen gjør. Han ville bruke sin egen telefon.

Det ble vurdert andre løsninger som MemoAssist og HandiApp som kan legges inn på iPhone. Prosjektet var på hjemmebesøk og hadde med iPad med MemoAssist og informasjon om HandiApp. Foreldrene lastet ned prøveversjon på egen iPhone og skulle se på dette sammen med Frode.

Foreldrene har prøvd å motivere Frode til å prøve ulike løsninger, men han ønsker ikke å prøve noen av alternativene.

Foreldrene (mor) har konkludert med at de (hun) har villet mere enn gutten selv. Intensjonen har vært god, men gutten ønsker ikke å være annerledes enn andre og vil ikke ta i bruk hjelpemidler. De

har også foreslått å kjøpe Apple watch for å ha en klokke-løsning for påminnelser mm., men han ønsker ikke dette heller.

Utprøving og oppfølging i prosjektet ble avsluttet og Handi S7 sendt i retur til NAV Hjelpemiddelsentral. Foreldrene takket for svært god oppfølging og ønsker at det tas kontakt om det skulle dukke opp noe som kan være aktuelt for Frode.

4.5.7 Lise

Lise er 18 år og har infantil autisme. Hun bor sammen med foreldre og søsken.

Problemstilling

Lise er spesielt sensitiv for lyd og lys. Hun har utfordringer i daglige aktiviteter. Er avhengig av at noen følger med i det hun skal gjøre. Trenger trygghet og oppfølging i de fleste aktiviteter. Har vanskelig med å forholde seg til tid, kan ikke klokka. Har telefon, men glemmer å ta den med seg.

Utprøvd teknologi

MEMOplanner

Cadex klokke

Erfaringer med utprøving og bruk av teknologien

Foreldrene hørte om prosjektet via en bekjent som jobber i kommunen, og tok kontakt for å høre om det var noe som kunne prøves ut til Lise.

Prosjektet var på hjemmebesøk for samtale med foreldrene og Lise, og kartlegging av funksjon og behov. Ut i fra samtalen kom vi fram til at det skulle søkes på MEMOplanner og Cadex klokke.

MEMOplanner for påminnelse av aktiviteter, og i første omgang bruk hjemme i forhold til morgenrutiner. Målet etter hvert å kunne ta den i bruk på skolen også. Cadex klokke ble valgt for at hun kunne ha ei klokke som kunne gi påminnelser med vibrasjon og tekst om at hun for eksempel skulle gå hjem når hun var på besøk i nabolaget. Det måtte være et hjelpemiddel som Lise hadde på seg da hun ofte glemte å ta med telefonen når hun gikk på besøk. På grunn av utfordringene med å ikke forstå klokka og forstå når det passer seg å gå hjem når en er på besøk, var tanken at hun kunne få et varsel og lese teksten som var lagt inn på klokka.

Det ble nytt hjemmebesøk når hjelpemidlene var levert fra hjelpemiddelsentralen. Det ble gitt opplæring på MEMOplanner til foreldrene, og det ble lagt inn aktuelle aktiviteter i forbindelse med morgen ADL. Fra hun står opp til at hun skal ta buss til skolen. Foreldrene skulle videre legge inn aktuelle aktiviteter. Det ble avtalt at hennes søster skulle programmere Cadex klokka.

Evaluerings av hjelpemidlene. Prosjektet hadde kontakt med foreldrene på telefon for å høre om de hadde kommet i gang med utprøving og hvordan det gikk. Dessverre hadde de fått en uheldig start

med bruk av MEMOplanner da det hadde blitt lagt inn alarm på senkveld/natt, og første opplevelse for Lise var en alarm som vekket henne på natta. Hun ble redd og ønsket ikke å bruke hjelpemidlet. Det ble videre liggende på kjøkkenet, og av og til så hun på kalenderen, men var blitt redd for at det skulle komme lyd.

Prosjektet var på nytt hjemmebesøk, og det ble gått igjennom mulig tilpasninger av hjelpemidlet, og prøvd å motivere Lise til å prøve. Blant annet ble lyden fjernet, og det ble lagt inn delaktiviteter som kunne kvitteres ut. Lise gikk med på å prøve dette. Foreldrene skulle vekke henne om morgenen, og hun skulle da få levert MEMOplanner slik at hun kunne gjøre oppsatte aktiviteter m/delaktiviteter selv.

Evaluerings etter noen dager var tilbakemelding fra en fornøyd Lise. Hun var stolt over det hun greide selv. Sto opp når hun ble vekket og fulgte oppsettet på MEMOplanner med å kvittere når delaktivitetene var utført. Lise mestret alle aktiviteter uten hjelp fra foreldrene fra hun sto opp og til hun gikk for å ta bussen til skolen.

Cadex klokka ble også utprøvd, men ble ikke et hjelpemiddel som Lise greide å bruke. Hun ble stresset og utrygg. Fokuset ble å være redd, og å gå og vente på når ville det komme varsel (med vibrering). Hun syntes også det var ubehagelig å ha klokka på arma. Foreldrene fortalte at Lise aldri hadde likt å ha noe tett på kroppen.

Ved utprøving ble det også gitt tilbakemelding om at det er et minus at det ikke er mulig å velge dager for repetisjon av aktiviteter.

Konklusjonen ble at utprøving av klokka ble avsluttet og hjelpemidlet sendt tilbake til NAV Hjelpemiddelsentral.

Etter en tids bruk av MEMOplanner stoppet bruken av hjelpemidlet opp. Det var ulike hendelser som hadde oppstått i skolen og som opptok Lise`s oppmerksomhet, og gjorde det vanskelig å fortsette bruken av MEMOplanner. Det var vanskelig å motivere henne til å fortsette med hjelpemidlet til tross for at det hadde gitt henne mestringsfølelse og stolthet av å klare ting selv. Foreldrene og Lise ønsket å levere tilbake MEMOplanner, og deltagelse i prosjektet ble avsluttet. De ønsket å vente med nye ting/hjelpemidler til at det ble aktuelt med egen bolig.

4.5.8 Andre brukere som prosjektet har hatt kontakt med for kartlegging og veiledning

Prosjektet har fått flere henvendelser om mestringsteknologi etter at det er informert om prosjektet flere steder. Det ble etter første året med prosjekt vurdert om flere deltagere skulle tas inn, men konkludert med at prosjektgruppa skulle følge de 7 familiene som var med fra starten. Ved tid og kapasitet kunne prosjektet bistå med kartlegging og veiledning. Dette ble vurdert underveis med de henvendelsene som ble gjort til prosjektet.

4.5.8.1 Gutt 5 år

Gutt på 5 år med autisme og asberger syndrom.

Ble henvist av mor etter telefonsamtale med NAV Hjelpemiddelsentralen. Det ble avtalte møte med mor for å kartlegge behov. Kartleggings skjemaet som ble laget i prosjektet ble benyttet.

Ut fra skjemaet ble det avdekt at bruker har behov for visuell tidsstøtte på tid og struktur. Det ble søkt på MEMOplanner og mor fikk demonstrert appen Time track som er tilsvarende som Timestokken, men som kan lastes ned på telefon eller iPad.

Mor begynte å ta i bruk MEMOplanner hjemme med mål om å bruke det på skolen etter hvert.

Bruker er også i avlastningsboligen og kan bruke den der også. I og med at MEMOplanner ikke kan lastes ned på app på iPhone eller iPad ønsket mor å se på andre løsninger. iPad blir brukt på skolen og hjemme. Det ble avtalt at Handi S7 skal prøves ut da den kan lastes ned på apple-produkter.

For å gi visuell tidsstøtte i friminutt, søkes det på en Cadex-klokke. Selv om bruker enda ikke leser flytende vil han kunne gjenkjenne en eller to bokstaver på klokken.

4.5.8.2 Jente 5 år

Henvendelse på jente på 5 år som går i barnehage og har urin og avføringsproblematikk. Jenta trenger påminnelser utover det barnehagepersonalet gir. I telefonsamtale med leder for barnehagene i Steinkjer kommune kommer vi frem til at Cadex klokken prøves ut. Venter på tilbakemelding fra foreldrene før søknad sendes til NAV Hjelpemiddelsentralen. Følges opp av Fysio- og ergoterapitjenesten for barn og unge.

4.5.8.3 Henvendelser om bruk av AV1

Prosjektet gikk til innkjøp av to AV1 roboter 2016/2017 etter først å ha leaset en i en kort periode høsten 2016. Det ble informert om AV1 i rektormøter, til helsesøstre, ved avisinnlegg og informasjon på kommunens intranettside. Etterpå er det kommet flere henvendelser til prosjektet om lån av AV1.

- a) Henvendelse vinter 2017, til elev i 7.klasse som er forventet å være borte fra skolen en lengre periode. Eleven kom raskere tilbake enn først antatt, og det ble ikke aktuelt å ta i bruk AV1. Klassen til eleven hadde blitt informert om AV1 og hadde gledet seg til å få se og prøve den. Det ble avtalt at prosjektet skulle komme og vise den fram for klassen selv om eleven ikke hadde behov for den.
- Prosjektet var på besøk i 7.klassen i mars 2017. Det ble problem å koble AV1 til både på 4G og WiFi. Problemet ble forsøkt løst ved support fra leverandøren. Noen løsning på problemet fant vi ikke da vi var i klassen, men fikk senere høre at lå sperrer i kommunens trådløse nettverk som hindret oppkobling på WiFi. Det ble senere ordnet tilgang for AV1 til kommunens trådløstnett. Elevene var skuffet over at de ikke fikk prøvd roboten, men vi lovte å komme tilbake senere.

Nytt besøk til samme klassen i mai 2017. Prosjektet fikk vist elevene AV1, og de fikk prøve selv hvordan den virker. Noen av elevene var inne i klasserommet med AV1, og noen ute i gangen med bruk av app`en på telefon slik at de kunne se hva de andre elevene gjorde i klasserommet. Det ble prøvd å ta med roboten ut i skolegården, men den greide ikke å koble over fra WiFi til 4G.

Kommentarer fra elevene når de fikk se og prøve AV1:

«Åh så søt den er», «Det er den vi har sett på tv» «Kan jeg få holde den?»

- b) Henvendelse fra ungdomsskole som har to eller flere elever som ikke kan følge undervisning som foregår i større grupper. Skolen ønsket bistand til å finne løsning, og behovet var en løsning som gjør at eleven(e) kan få overført lyd/bilde fra undervisningen til en annen lokasjon på skolen. Enten direkte til en skjerm for eleven eller til en projektor.

Flere alternativer ble fremvist:

- 1) AV1, men fikk ikke vist den slik det var tenkt på grunn av begrensninger i WiFi og 4G. AV1 treffer ikke helt behovet da det ikke er mulig å zoome inn på tavla, krever at eleven har egen iPad eller telefon.
- 2) Logitech konferansekamera med Skype ble gjennomgått og vurdert som en løsning.

Utfordring med litt arbeid med tilkobling for hver time i begge endene.

- 3) IP-kamera.
En enklere løsning som kan settes opp til å vises over projektor/lerret, og har brukerpålogging.
- 4) CCTV – kamera med direkte kabling. Vurdert som uaktuelt på grunn av lang kabling.

Nettverkskamera (IP kamera) ble valgt som løsningen som ga de beste forutsetningene i dette tilfellet. Det behøver ingen involvering av lærer, elven kan koble seg direkte på. Kvalitet ved bilde og lyd kan tilpasses. Tilgangsstyring ved IP og bruker. IKT veileder fulgte opp saken videre.

- c) Henvendelse fra helsesøster og ungdomsskole om å prøve ut AV1 til elev med ME som har behov for å følge undervisningen hjemmefra. AV1 ble utplassert i mai 2017, men eleven kom ikke i gang med å bruke den da det var eksamenstid og klassen ikke så mye tilstede. Høsten 2017 ble det klart for ny utprøving av AV1, og det ble avdekket problemer med skolen nettverk. Dette ble ordnet og test av AV1 viste at det skulle fungere. Ved kontakt med foreldre senere på høsten, melder de at AV1 ikke dekker behovet. Kameraet i roboten er ikke tilstrekkelig til at eleven kan lese skrift og tall på tavla. Bruk av AV1 avsluttes, og den erstattes av et konferansekamera av typen Logitech og bruk av Skype. IKT veileder gir nødvendig opplæring til lærer. Lærer og elev benytter Skype Business som de har tilgang til via skolens Office 365. Det foreslås også at lærer bruker OneNote for å gi læringsinnhold til eleven. Eleven kom i gang med bruk av dette utstyret i oktober 2017.

Tilbakemelding fra lærer og foreldre på bruk av AV1, er at den ikke dekker behovet da det ikke er mulig å zoome, og de hadde problemer med oppkobling, ustabil kontakt og dårlig kvalitet på lyd og selve kameraet.

«AV1 passer bedre i barneskolen i forhold til det sosiale behovet»

- d) Henvendelse fra rektor ved en barneskole i februar 2018. Behov for lån av AV1 til elev som hadde vært utsatt for ulykke, og ikke kunne være på skolen en lengre periode. Prosjektgruppa testet først ut bruken av AV1 på skolens nettverk og 4G, og foretok videre hjemmebesøk for å installere app`en på elevens iPad. Installering og testing med lyd og bilde var vellykket. Allerede dagen etter var AV1 i bruk, og eleven kunne følge undervisning og delta i aktiviteter med medelever både inne på skolen og ute i friminuttet. Før de tok i bruk AV1 fungerte elevens mor som lærer, noe som ikke opplevdes lett. Med bruk av AV1 kan eleven følge undervisningen på skolen, og det er lettere å få en normal døgnrytme når eleven benytter AV1.

4.5.8.4 Gutt 13 år

Henvendelse fra mor til gutt 13 år som har ADD med tilleggsvansker, etter at hun har hørt om prosjektet og var med på et av minikursene med leverandør.

Gutten har problemer med å strukturere hverdagen både hjemme, på skolen og i fritiden. Det kan være lekser, ADL, aktiviteter, klokka etc. På skolen får han ukeplan på papir, men det blir for mye å forholde seg til slik at han mister motivasjon til å sette i gang. Utfordringer med sen lesehastighet. Det ble foretatt kartleggingssamtale med mor og ergoterapeut i prosjektet, og videre ble det søkt på Handi S7 for å benytte kalenderfunksjonen og pengeregner. Gutten har fra før en iPhone, og mor mente at det var en fordel at hjelpemidlet var på annen enhet.

I starten ble det lagt inn aktiviteter hjemme med døgnrytme (stå opp/legge seg), leksetid, aktiviteter og spilletid. Målet videre var å få til et samarbeid med skole for å bruke hjelpemidlet der også. Mål om større mestringsfølelse for gutten.

Følges opp videre av ergoterapeut.

4.5.8.5 Utesting av Apple watch

Ung mann med asberger fikk i oppdrag å teste ut ulike muligheter med Apple watch før utprøving til elev. Det skulle blant annet testes løsning mot sharepoint/introskolen med kalenderbruk. En kalender ble opprettet på skolens sekundærområde som lærer og aktuelle elev har tilgang til.

4.5.8.6 Elev 10 år

Tilbakemelding fra skole hvor det prøves ut Apple watch til elev, 10 år.

Klokka var kjøpt inn av prosjektet og lånt ut til skolen.

Bakgrunn:

- Elev 10 år
- På grunn av helsetilstand blir eleven raskt sliten, har behov for jevnlig pauser
- Ønsket ikke stort fokus rundt behov for tilpassing
- Passet ikke på pauser selv, mente selv at det ikke var behov (selv om det åpenbart var det), ble litt mye påminnelser i forhold til pausene
- Utfordringer med fokus og konsentrasjon over år har ført til resultater som er litt under ønsket nivå
- Utfordringer med å motivere til å starte på arbeidsoppgaver i skoletimer
- Dårlig kompetanse på tid og klokka

Utprøving:

- Bli kjent med klokka
- Alarm med vibrering på håndleddet på faste tider for pause
- Alarm for pausestart og pauseslutt
- Bevisst på å ikke sette på alarm på hele tall, men heller fem på, ti over, kvart på og etter hvert 3 minutter på, 13 minutter over osv.
- Forsøkte å legge inn kalender for hele dagen, slik at det ble varsel på leksetid, middag, begynne å kle på seg, begynne å gå til bussen, fotballtrening. Dette ble fulgt opp av heimen.
- Var meningen vi skulle legge inn tidsramme for arbeidsøkter, slik at eleven skulle følge med på hvor lang tid det var igjen. Dette ble ikke fulgt opp.

Positive utfall av utprøvingen:

- Elevene har fått en positiv innstilling til å selv ta litt ansvar for å følge opp seg selv
- Mer erkjennelse på behov for hvile
- Mer positiv innstilling til at det går an å få hjelp for det en strever for – og at det ikke er noe spesielt med det.
- Eleven er positivt innstilt til hjelpetiltaket
- Tiltaket gjør at eleven føler seg spesiell på en positiv måte, har noe ingen andre har (derfor: «kult» at det er en Apple Watch, det er noe ingen andre i klassen har)
- Bedre kompetanse på klokka, er opptatt av klokka og er mer bevisst på tid
- Jevnere pauser gjør at eleven blir mer opplagt til resten av skolearbeidet
- Mindre påminnelser rundt faste oppgaver gir mer følelse av gode relasjoner

Utfordringer

- Eleven må ha en iPhone som er sin egen, slik at en kan bruke klokka både heime og på skolen
- Lærer må være veldig kjent med Apple-system og klokka
- Lærer må ha god kompetanse på apper som brukes og system med synkronisering og oppsetting av utstyret
- Til oss var det rektor som hadde kompetansen og fulgte opp utprøvingen, blir tettere om det er lærer. Kan da følge opp på en helt annen måte og i tillegg legge inn behov etter hvert som det oppstår.
- Utfordringer med synkronisering fra kalender og til klokke
- Klokka må være logget opp til iPhone til enhver tid. Dette er utfordrende når skolens nettverk er satt opp til å automatisk slå seg av i pauser. Ble da vanskelig å bruke kalender som var satt opp. Når vi gikk over til å kun bruke klokkas egen kalender, fungerte alt mye bedre. Denne har imidlertid ikke skolen tilgang til uten elevens passord.
- Eleven fikk en periode eksem av klokkereima. Dette gikk heldigvis over.
- Utfordrende når både skole og heim skal bruke hjelpetiltaket samtidig, dette krever god kommunikasjon og mye bruk av tid.

Konklusjon

- Et supert tiltak om eleven er motivert, lærer og foreldre har god nok kompetanse, eleven har egen iPhone og en har nett som fungerer til enhver tid.
- (Ser for meg at den nye Apple Watch (3) vil fungere bedre – siden den har eget simkort og ikke trenger å være tilkoblet annet nett. I tillegg at denne er vanntett – og kan brukes i allslags vær)

4.5.8.7 Elev med dysleksi

Jente med dysleksi er fulgt opp av IKT veileder med tilrettelegging.

Hun har fått en iPad gjennom støtte fra NAV Hjelpemiddelsentralen, og skolen har gitt henne et Apple headsett med mikrofon. Skolens mdm-løsning benyttes for å styre innhold og bruken av iPad (Lightspeed)

Følgende apper vil være sentrale for eleven:

- Lydhør - eleven er registrert i NLB (Norsk lyd og blindeskrifts bibliotek)
- E-post – denne er satt opp med inntroskolebrukeren (Office365)
- Word på iPad, og lagring mot Onedrive.
- Office Lense: scanne en tekst og få den opplest.

IKT veileder har gitt opplæring til eleven på aktuelle app`er, og spespedlærer er fått opplæring parallelt med eleven.

4.6 Dokumentasjon

Prosjektgruppa og ansatte i Avlastning barn og unge har benyttet fagprogrammet Profil til dokumentasjon av kartlegging og oppfølging av brukere i prosjektet. Det er laget egen mappe «Velferdsteknologi» til dokumentasjon.

4.7 Hospitering- og utprøvingsarena

Et av satsningsområdene i prosjektet har vært å tilrettelegge muligheter for utprøving og bli kjent med mestringsteknologi i Avlastning barn og unge, og å utvikle avlastningsboligen til en hospiteringsarena for kommunene i Inn-Trøndelag.

Avlastningsboligen ble etablert i 1996 og ligger under avdeling Helse i Steinkjer Kommune.

Det er ca 30 ansatte, med forskjellige yrkesbakgrunner som for eksempel spesialpedagog, vernepleier, helsefagarbeider, hjelpepleier, assistenter og barn- og ungdomsarbeider. Boligen har egen enhetsleder, og to vernepleiere er ansatt som fagansvarlige.

For tiden er det ca 20 barn på avlastning i varierte turnuser, alt fra annenhver uke til en dag hver fjerde uke. Det er ment som avlastning for familier med særlig tyngende omsorgsarbeid. Barna er fra

alderen 0-18 år, men i mangel på boliger kan avlastningen utvides til bolig er på plass. Diagnosene er mange og forskjellige; autisme, utviklingshemming, CP, Downs syndrom og ADHD for å nevne noen. Hjelpet behovet varierer, de fleste har 1 til 1 bemanning. Det er fokus på mål og tiltaksplaner utviklet i samarbeid med foreldre/foresatte og i ansvarsgruppemøter, med størst mulig grad av selvstendighet som bakteppe.

Avlastningsboligen har 7 rom/hybler og en skjermet leilighet. Hvert rom har eget bad, og i tillegg har vi et stort felles bad med hevbart badekar og stellebenk. Der er det også blitt installert et spyl-tørk-toalett. Avlastningsboligen har eget sanse-rom.

Boligen er delt inn i to baser, med hvert sitt kjøkken og stue. Barna deles inn etter behov for ro/aktivitet slik at alle får dekt sine behov.

4.7.1 Mestringsteknologi i Avlastning barn og unge

I avlastningsboligen skal det være ulike teknologiske løsninger som skal gi mestring og trygghet/sikkerhet for brukerne, teknologi for aktivitet og stimulering. Når denne rapporten skrives er det foreløpig installert:

- **Memodayplanner.**

To tavler er montert i boligen. Her skrives det opp felles aktiviteter, og det henges opp bilde av de som kommer på jobb de ulike vaktene. Dette er i dagtavle med dag og dato, og nedtelling på tid. Det er nattevakta som har ansvar med å holde Memodayplanner oppdatert til enhver tid. Brukerne av boligen er opptatt av denne tavla, spesielt for å være oppdatert på hvem som kommer på jobb.

- **Tilrettelagt alarm**

Det er utlånt fra leverandør en tilpasset alarm som skal prøves ut til et av barna. Når barnet trenger hjelp av nattevakta så roper barnet, og det kan bli skriking slik at de andre barna/ungdommene blir vekket.

Alarmen som skal prøves ut er en touchbryter, som sender varsel til en mottaker eller telefon til nattevakta.

- **Spyl-tørk toalett**

Spyl-tørk toalett er montert på felles bad/wc, og brukes av flere av barna/ungdommene. Brukes med tanke på selvstendigjøring i forhold til toalettbesøk.

- **Spillteknologi**

Avlastningsboligen har spillteknologi, type Wii.

Flere alternativer til teknologi for aktivitet er vurdert, og det undersøkes mulighet for innkjøp.

Det er vurdert Xbox kinect, og sykkel med tilkobling til film slik at en ser hvor en sykler på tur.

- **Sanse-rom**

Avlastningsboligen har et sanserom som ble laget ved utbygging av boligen i 2010.

Sanserommet er oppgradert, og utstyr kontrollert i forbindelse med prosjektet.

Sanserom består av musikk seng som vibrerer i takt med musikken, et ballbasseng, lysbildemaskin, musikkanlegg, fiberoptiske lystråder og en boblesøyle med skiftende lys.

- **Smarthus teknologi**

Komfyrvakt er installert på felles kjøkken.

I tillegg er det kjøpt inn smarthus teknologi, Nexa, for å prøve ut og vise muligheter for hva som finnes i vanlig handel. Dette utstyret er under montering og programmering når denne rapporten skrives.

Det er montert opp en Nexa Bridge, en løsning som er koblet opp mot internett, og det er opprettet en konto hos Nexa. En bridge vil være «navet» for det en kobler opp senere. Det vil være mulig å sette opp forskjellige program, for eksempel tidsstyring av lys.

Det er kjøpt inn eksterne bokser som kan benyttes for å styre lys eller andre elektriske apparater i boligen, og det er kjøpt inn en bryter kan slå av alle lys med et trykk.

Det blir mulig å styre lys og apparater gjennom telefon, nettbrett eller pc.

4.8 Presentasjon av prosjektet, erfaringsdeling

Dato	Presentasjon for
11.04.2016	Foreldre til brukere av Avlastning barn og unge
27.06.2016	NAV Hjelpemiddelsentralen i Nord Trøndelag
08.11.2016	Fagdag FFO og NAV, infostand om velferdsteknologi, Rådhuset
06.12.2016	Fagrådet for koordinerende enheter
18.01.2016	NAV Hjelpemiddelsentralen i Nord Trøndelag, Kognisjonsgruppa
18.01.2017	ASK nettverket
31.01.2017	Foreldremøte i Avlastning barn og unge
07.02.2017	Rehab.avdelingen Sykehuset Levanger
15.02.2017	Rektormøte Steinkjer kommune
13.03.2017	Personalmøte i Avlastning barn og unge
03.04.2017	Fysio- og ergo.tjenesten for barn og unge
06.04.2017	Rektormøte Inderøy kommune
25.04.2017	Fagdag Mestringsteknologi for Inn-Trøndelags kommunene
10.05.2017	Oppvekstmøte Snåsa kommune
11.05.2017	Info/demo samling 2 Velferdsteknologiens ABC, Stiklestad
16.05.2017	Henning skole, demo/info AV1 roboten
30.05.2017	Demo/info AV1 robot foreldremøte 3. trinn Egge barneskole
01.06.2017	Demo/info AV1 robot IKT veiledere nettverksmøte.
01.06.2017	Demo/info AV1 robot foreldremøte 4.trinn Ege barneskole
02.06.2017	TFoU
27.10.2017	Skypemøte m/Ålesund og Trondheim

Prosjektmedarbeidere på stand på Stiklestad i forbindelse med Velferdsteknologiens ABC.

4.8.1 Fagdag om mestringsteknologi

Prosjektet arrangerte en fagdag 25.04.2017. Hovedfokus denne dagen var hvordan bruke mestringsteknologi i barn og unges hverdag for å fremme utvikling og opplæring. Bruk av mestringsteknologi i hjem, barnehage/skole og avlastning. Inviterte var ansatte som jobber med barn og unge i Inn-Trøndelags kommunene Steinkjer, Snåsa, Verran og Inderøy. Ca. 50 deltok på fagdagen.

Programmet for fagdagen 25.04.2017:

08.30 - 09.00 - Registrering m/kaffe + frukt.

09.00 - 09.15 - Velkommen v/helsesjef Ingeborg Laugsand, Steinkjer Kommune.

09.15 - 09.45 - Presentasjon av prosjektet "Mestringsteknologi – barn og unge med sammensatte behov" v/prosjektleder Eli Ringseth.

09.45 - 10.30 - Lisbet Grut, seniorforsker SINTEF: Erfaringer med å utvikle løsninger som støtter strukturering av hverdagsaktiviteter og legge til rette for kommunikasjon og samhandling skole – hjem (lærer - barn - foreldre). (3,4)

10.30 - 10.45 - Pause m/kaffepåfyll.

10.45 - 11.45 - NAV Hjelpemiddelsentral Nord-Trøndelag, tid og struktur, og aktuelle hjelpemidler v/Kerstin Walborg og Bodil Dalslaen.

11.45 - 12.45 - Lunsj + stand

12.45 - 13.30 - Lisbet Grut, fortsetter: Innspill til modell for samhandling i formidling og bruk av teknologi. Modell for å legge til rette for brukersentrert og effektiv formidling og oppfølging.

13.30 - 14.00 - Brukerhistorier.

14.00 - 14.15 - Pause m/kaffe + kake.

14.15 - 15.00 - AV1 roboten, fra idè til ferdig produkt v/Mio Kristiansen, No Isolation.

15.00 - 15.15 - Avslutning v/oppvekstsjef Elisabeth Jonassen, Steinkjer

4.8.2 Temakveld for foreldre/foresatte

Prosjektet fikk innspill fra Snåsa kommune via Fagnettverket for velferdsteknologi i Inn Trøndelag, om ønske fra foreldre/foresatte om en møteplass for deling av erfaringer. En møteplass på tvers av kommunene.

I den forbindelse ble det invitert til en temakveld etter fagdagen den 25.04.2017 hvor bl.a NAV Hjelpemiddelsentral ville være tilstede, No Isolation; utvikleren av AV1 roboten m.fl. ville være tilstede. Dessverre fikk vi svært få påmeldinger, og temakvelden ble avlyst.

Ny temakveld ble forsøkt arrangert 23.10.2017, men også denne ble avlyst da det ble kun tre påmeldinger fra foreldre/foresatte.

4.9 Deltagelse på kurs og fagdager, møter for kunnskaps økning

Dato	Tema
23.05.2016	Møte/demo MinMemoria
25.05.2016	NAV Hjelpemiddelsentral + Cognita, teknologiske hjelpemidler
01.09.2016	Picomed Levanger, teknologiske hjelpemidler
29.09.2016	Minikurs Cognita på Egge, 18 deltagere
30.09.2016	Fagdag Hab.barn og NAV HMS, kognitiv kartlegging
04.10.2016	Møte NoIsolation (AV1robot) Avlastning barn og unge, prosjektet + skole m.fl.
11.10.2016	Minikurs Abilia på Egge, 20 deltagere
20.-21.10.2016	Velferdsteknologi konferansen «Trygg der du er», Trondheim
27.10.2016	Fagdag v/FM i N-Tr.lag, GPS i tjenesteytingen , Steinkjer
23.01.2017	Møte m/Joda Care
30.01.2017	Kommunikasjonshjelpemidler v/Abilia, arr. ASK nettverket
01.02.2017	Møte angående MyKid
28.02.2017	Skypemøte med utvikleren av MyKid
25.04.2017	Fagdag mestringsteknologi (eget arrangement)
28.04.2017	Velferdsteknologiens ABC 1.samling
09.05.2017	Kurs i Widgit Go, NAV Hj.middelsentralen
11.05.2017	Velferdsteknologiens ABC 2.samling
06.07.2017	Skypemøte med Joda Care
22.08.2017	Møte med utvikler av Milla Says
03.10.2017	Kurs i varsling og AOS, NAV HMS
27.10.2017	Skypemøte m/Ålesund og Trondheim, erfaringsdeling GPS
25.01.2018	Minikurs m/Abilia på Nye Fergeland

4.10 Kartleggingsverktøy

Prosjektet har utviklet et eget kartleggingsverktøy «Mestringsteknologi for barn og unge».

Bakgrunnen for dette er at vi ikke har funnet et skjema som gir nok utfyllende opplysninger for å komme fram til aktuell teknologi, og som gir muligheter for oppfølging og evaluering.

I arbeidet med kartleggingsverktøyet ble skjemaet som ble utviklet i prosjektet «Det midtnorske velferdsteknologiprojektet» benyttet som utgangspunkt, og tilpasset barn og unge. I tillegg ble ulike tilleggsskjema fra NAV Hjelpemiddelsentral gått igjennom og deler av disse tatt inn i skjemaet.

Skjemaet er utprøvd i prosjektet, i Fysio- og ergoterapitjenesten for barn og unge, og gjennomgått av 2 foreldre/foresatte til barn med sammensatte behov. Ut i fra tilbakemeldinger er det gjort justeringer av skjemaet.

Kartleggingsverktøyet foreligger pr. i dag kun som papirversjon. (vedlegg 1)

4.11 Trøndelag Forskning og Utvikling – TFoU

TFoU var engasjert av prosjektet i perioden september 2017 – februar 2018 til å foreta et evalueringsopplegg som var avgrenset til tre caser. Datainnsamling er gjort gjennom dokumentstudier og intervju av et utvalg informanter; prosjektgruppe, foresatte, skole, ansatte i Avlastning barn og unge etc.

Problemstillinger som er tatt opp i intervjuene er bl.a.:

- a. Opplevd situasjon før og etter innføring av teknologisk løsning.
- b. Hvordan er samhandlingen i tiltakskjeden, styrker og forbedringsområder.
- c. Foreldres/foresattes utfordringer ved innføring av mestringsteknologi.
- d. Hvilke etiske utfordringer oppleves ved innføring av mestringsteknologi?
- e. Hvilke utfordringer gir innføring av ny teknologi?

Rapport fra TFoU (vedlegg 2)

5.0 Oppsummering/evaluering

Prosjektet «Mestringsteknologi – barn og unge med sammensatte behov» har fulgt 7 deltagerne, hvor 2 er avsluttet i løpet av prosjektperioden, og i tillegg kartlagt og veiledet i forhold til andre henvendelser inn til prosjektet.

Målet med utprøving til de 7 deltagerne var å ta i bruk mestringsteknologi på alle arenaer, som for de fleste av deltagerne er heim, skole og avlastning. Prosjektet har hatt fokus på at alle arenaer skal tenke oppfølging av deltagerne gjennom hele døgnet, 24/7. Målet er også at deltagerne skal bli vant til å bruke aktuell teknologi, og etter hvert som det er aktuelt med egen bolig, kunne nyttiggjøre seg dette der også.

Før oppstart ble alle deltagerne kartlagt av prosjektgruppa gjennom samtale med foreldre/foresatte, og noen av deltagerne var også med på «kartleggingsmøtet». Det ble benyttet kartleggingsskjema som var laget for voksne, og i løpet av prosjektperioden har prosjektet utviklet et eget kartleggingsverktøy mer tilrettelagt for barn og unge. «Kartleggingsverktøy – mestringsteknologi for barn og unge» (vedlegg 1) Hva som ble valgt av mestringsteknologi er et resultat av kartleggingen og samtale med foreldre/foresatte om hva det var ønskelig en skulle starte opp med. Ved evaluering i januar/februar 2018, har vi til en av deltagerne fått tilbakemelding om at skolen skulle vært involvert tidligere i prosessen, og at utprøving der kunne kommet i gang tidligere.

Det har variert på hvilken arena utprøvingen har startet, eller at dette har blitt endret underveis. Noen av familiene opplever å ha store belastninger med å ha et funksjonshemmet barn/ungdom. Foreldre/foresatte er i full jobb eller i utdanning, det er flere søsken som skal ha oppfølging mm. Å skulle starte med mestringsteknologi og følge opp dette har blitt en for stor oppgave i tillegg til

andre hverdagsoppgaver i familien. Prosjektgruppa har hatt tett kontakt med familiene, og vurderinger på hvordan og hvem som skal ha oppfølgingen har vært tema i hele prosjektperioden.

Der utprøvningsansvaret og oppstart av bruk av mestringsteknologi har ligget til Avlastning barn og unge, ser vi at det er utfordringer med ansatte i turnus, spesielt mange nye folk i forbindelse med sommerferien, og brukerne er også i en form for turnus. Det er utfordringer med opplæring av ansatte, og det blir vanskelig å få tett oppfølging av bruker da han/hun ikke kan få jevnlig/daglig oppfølging på mestringsteknologien.

Det å lære seg noe nytt og å skulle forholde seg til mestringsteknologien, har av flere årsaker tatt tid. Det er store ulikheter hos deltagerne. Tilbakemelding fra foreldre/foresatte til noen av deltagerne er at de må ha uker og kanskje år på å lære nytt, og tilpasse seg nye rutiner.

Deltagerne i prosjektet er i alderen 13 – 18 år (ved oppstart av prosjektet), og har gjennom mange år vært vant til at foreldre/foresatte minner de på hva de skal gjøre. De opplever det som trygt og greit, og ved evaluering har noen av deltagerne/familiene valgt å fortsette med det selv om mestringsteknologien som er utprøvd i perioder har gitt positivt resultat med mer selvstendighet og mestring.

Prosjektgruppa antar at det å komme i gang tidlig med bruk av mestringsteknologi vil være en fordel, gjerne ved skolestart da barnet er i en fase for økt selvstendigjøring.

Gjennom utprøving har prosjektet også fått erfaringer med at deltagerne har reagert på å ta i bruk mestringsteknologi da de opplever at de skiller seg ut ved å bruke hjelpemidlet. Selv om noen av hjelpemidlene er på nettbrett eller smarttelefon har dette vært en utfordring for enkelte. Enten ved at skolen har «mobilhotell» og telefonen ikke får bli med inn i klasserommet, eller at programvare på telefon/nettbrett er for synlig. Det har da vært diskutert muligheter med å tilrettelegge for ungdommen i utstyr som allerede er i skolen. For eksempel bruk av muligheter i Office 365 og interaktive tavler, i tillegg til at elever i større grad får utdelt iPad tidlig i skolen. Mulighetene her vil etter hvert bli vanlig å ta i bruk i skolen, og kunne nyttiggjøres på flere arenaer, men er ennå i en tidlig fase med innføring i skolehverdagen.

Ved evalueringsmøte med de fem deltagerne i prosjektet som fortsatt benytter mestringsteknologi, er tilbakemeldingen økt mestring, selvstendighet og forutsigbarhet i hverdagen. I tillegg oppleves bedring i sosiale situasjoner og bedring i kommunikasjon. Det oppleves mindre frustrasjon, bedre humør og mindre negativ atferd hos deltagerne når de har mestringsteknologi som gir støtte med påminnelser og oversikt over aktiviteter. Teknologi for hjelp i overganger har også gitt positive resultater. De samme resultatene ser vi hos de deltagerne som prosjektgruppa har gitt veiledning til.

To brukere har prøvd ut og benytter GPS. En har med seg den som en ekstra trygghet når han er ute med den elektriske rullestolen, og kan trygt ta seg turer på egenhånd for å være sammen med venner. Den andre har GPS såle, og kan gis mer frihet til å være alene ute, og gir foreldre trygghet med at de vet hvor de skal finne han om han har gått en tur. Prosjektet har kjøpt inn GPS'ene og betaler abonnementet. Hvordan dette løses etter prosjekt må avklares.

I tillegg til GPS, har prosjektet kjøpt inn 2 AV1 roboter og noe teknologi til avlastningsboligen. De andre teknologiene som er prøvd ut er det søkt om til NAV Hjelpemiddelsentralen i Nord Trøndelag til den enkelte deltager.

Prosjektet har hatt et tett samarbeid med NAV Hjelpemiddelsentral gjennom gode diskusjoner om valg av teknologi, veiledning og kurs. Prosjektet har også vært på hjelpemiddelsentralen og informert om arbeidet i prosjektet, og NAV Hjelpemiddelsentralen har stilt opp med innlegg og stand på fagdagen, og skulle delta på de planlagte temakveldene som dessverre ble avlyst. Arbeidet i prosjektet har gitt økt fokus på kognitive problemer, og NAV Hjelpemiddelsentral har fått en økning i søknader på hjelpemidler/mestringsteknologi for å gi støtte til barn og unge med kognitive problemer.

Prosjektet har også hatt et tett samarbeid med flere leverandører av mestringsteknologi. De har stilt opp med kursdager, besøk for veiledning og oppfølging og velvillig svart på henvendelser.

Etter to år med prosjekt, er en av deltagerne på veg ut i egen leilighet i bofellesskap. Prosjektet har vært med i denne overgangen med kartlegging av behov i egen bolig, og søkt på aktuelle hjelpemidler/mestringsteknologi. Vedkommende vil til sommeren være ferdig med siste året på videregående og har fått tilbud 5 dager i uka på et dagsenter. Prosjektet vil sammen med foreldre være delaktige med opplæring på teknologien som er tatt i bruk i prosjektperioden. Opplæring til ansatte i bofellesskapet og ved dagsenteret. Det er også forespurt NAV Hjelpemiddelsentral om kurs på et av hjelpemidlene.

Opplæring av ansatte har vært en utfordring i og med at det er mange ansatte og små stillinger. Fagansvarlige i avlastningsboligen har hatt et ansvar med å gi opplæring, og å lage rutiner for bruk av mestringsteknologien når de aktuelle brukerne er i boligen. Etske refleksjoner rundt det å være lojal til det som er bestemt av oppfølging er diskutert. Gjennom tett oppfølging og at ansatte har fått prøve ut teknologien, har det gitt økt trygghet og forståelse for å følge opp og bruke aktuell teknologi.

Prosjektet har savnet deltagelse fra IKT avdelingen inn i prosjektet. IKT skulle vært representert inn i utvidet prosjektgruppe, men har vært forhindret fra å møte. Flere utfordringer som vi møtte tidlig i prosjektet kunne vært løst med IKT deltagelse, blant annet problemene vi hadde med å ta i bruk AV1 roboten. Andre året i prosjektet fikk vi med deltagelse fra skole i prosjektgruppa, og at denne personen var IKT veileder var en nyttig ressurs inn i prosjektet. Prosjektet DigInn som startet sitt arbeid høsten 2017 er i gang med et arbeid som vil være nyttig når det gjelder implementering av velferdsteknologi/mestringsteknologi i Inn-Trøndelagskommunene.

Prosjektgruppa har diskutert hvordan kartlegging, opplæring og oppfølging av barn og unge med sammensatte behov skal følges opp for å sikre mulighet til mestring, utvikling og selvstendiggjøring på alle områder, og på alle arenaer. Tilbakemelding om at skole burde vært tatt med tidligere inn i forhold til deltagerne i prosjektet, har vært en viktig tilbakemelding. Alle deltagerne i prosjektet har ansvarsgruppe, men dette er ofte møter hvor mange instanser er med. Mulig egne samarbeidsmøter med barnet/ungdommen, foreldre/foresatte, barnehage/skole, avlastning, andre aktuelle, for å

avklare hvem som har ansvar for kartlegging, evt søknad til NAV Hjelpemiddelsentral/valg av mestringsteknologi, opplæring og oppfølging kunne vært aktuelt? Spørsmålet er hvem som har ansvar med å kalle inn til et samarbeidsmøte, evt hvor skal den som avdekker et behov eller en utfordring hos et barn/ungdom melde dette behovet?

I foreldremøte i oppstarten av prosjektet kom det fram viktige punkter rundt bruk av mestringsteknologi/hjelpemidler som blant annet hvem har ansvar for oppfølging etter prosjekt. Flere av foreldrene/foresatte hadde dårlige erfaringer med igangsetting av tiltak rundt deres barn fra tidligere. For familiene som har deltatt i prosjektet er det i evalueringsmøte i januar/februar avklart hvem som har ansvar med oppfølging videre, men rutiner og prosedyrer i tiltakskjeden fra behovskartlegging og videre, jfr. ene satsningsområdet for prosjektet, er ennå ikke ferdig klarlagt. Likeledes hvordan sikre at barn og unge får muligheten til mestring og selvstendigjøring med de mulighetene som teknologien gir i dag.

Det er søkt om prosjektskjønn til et tredje år for videreføring av arbeidet som er gjort så langt i prosjektet. Det er da planlagt større aktivitet i Inn-Trøndelags kommunene Snåsa, Verran og Inderøy i tillegg til fortsettelse av arbeidet i Steinkjer.

6.0 Referanser

1. Innovasjon i omsorg NOU 2011:11
2. Rapport: «Velferdsteknologisk laboratorium 2012 – 2015»
3. «Formidling av velferdsteknologi til familier med barn med nedsatt funksjonsevne» Øystein Dale og Lisbet Grut, SINTEF avd. Helse, 2014-02-01
4. «Bruk av velferdsteknologi for å støtte barn og unge med AD/HD og/eller autisme med hverdagsaktiviteter» Øystein Dale og Lisbet Grut, SINTEF avd.Helse, 2015-03-24
5. Helse og omsorgstjenesteloven.

7.0 Vedlegg

1. Kartleggingsverktøy – mestringsteknologi for barn og unge.
Utviklet av prosjektet «Mestringsteknologi barn og unge med sammensatte behov»
2. Rapport fra Trøndelag Forskning og Utvikling

